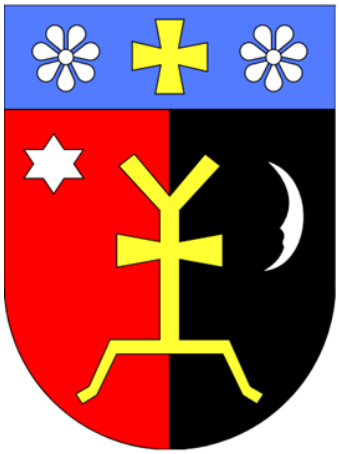

З В І Т
про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року

смт Чорнухи - 2024

Зміст

Перелік таблиць 3
Перелік рисунків. 4
Перелік скорочень. 4
Вступ 6
1. Зміст та основні цілі стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року, їх зв'язок з іншими документами державного планування..... 8
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміну цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено..... 22
3. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування..... 49
4. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (і, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків..... 55
5. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії 61
6. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення 63
7. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення 66
8. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення 70
9. Резюме інформації нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію 71

Перелік таблиць

Таблиця 1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року 10
Таблиця 2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. 11
Таблиця 3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року Стратегії розвитку Полтавської області на період 2021-2027 років 15
Таблиця 4. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року. 17
Таблиця 5. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року 19
Таблиця 6. Показники середньомісячної температури зовнішнього повітря 23
Таблиця 7. Кількість опадів та середньомісячна відносна вологість повітря, % 23
Таблиця 8. Показники водокористування, станом на 1 січня 2023 р. 27
Таблиця 9. Споживання питної води в громаді 28
Таблиця 10. Наявність водопровідних мереж в населених пунктах громади 28
Таблиця 11. Земельні ресурси Чорнухинської громади 29
Таблиця 13. Місцеві об’єкти природно-заповідного фонду: 33
Таблиця 13. Природоохоронний екокоридор та елементи буферної зони на території Миргородського району 35
Таблиця 14. Вплив цілей Стратегії на компоненти довкілля 43
Таблиця 15. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з документом державного планування. 46
Таблиця 16. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку питань 55
Таблиця 17. Стан зберігання заборонених і непридатних до використання пестицидів та їх знешкодження, станом на 01.01.2023 рок 59
Таблиця 18. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року для довкілля, в тому числі для здоров’я населення 67

Перелік рисунків.

Рисунок 1. Мапа Чорнухинської територіальної громади 22
Рисунок 2.Гамма-фон атмосферного повітря у мкР/год (середньорічні показники) 25
Рисунок 3. Карта типових ландшафтів Чорнухинської громади. 30
Рисунок 4. Ґрунти Чорнухинської громади. 31
Рисунок 5. Корінні відклади на території Лубенського *району.* 32
Рисунок 6. Морфологічний склад відходів Чорнухинської громади, %. 37
Рисунок 7. Обсяги твердих побутових відходів, що утворюються на території громади, т/рік 38

Перелік скорочень.

АТ – акціонерне товариство
БЗМЗ – ботанічні заказники місцевого значення
ГЗМЗ – гідрологічні заказники місцевого значення
ГППрЗЗ - гідрологічні пам’ятки природи загальнодержавного значення
ДДП – документ державного планування
ДСРР - державна стратегія регіонального розвитку
ЗУМЗ – заповідні урочища місцевого значення
МВВ – місце видалення відходів
ОВД – оцінка впливу на довкілля
ПАТ – приватне акціонерне товариство
ПЗФ – природно-заповідний фонд
СЕО – стратегічна екологічна оцінка
СТГ – селищна територіальна громада
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
ТПВ – тверді побутові відходи
ХЗЗР – хімічні засоби захисту рослин

.

Вступ

Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегія та План заходів) розроблені Робочою групою з розробки Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року відповідно до чинного законодавства України.

Стратегія зорієнтована на розвиток громади з безпечною та комфортною для проживання та ведення бізнесу територією, формування фінансово стійкої громади з високими амбіціями соціально-економічного розвитку.

Стратегія узгоджується з пріоритетами і цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2027 року.

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» державою визначено необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, що підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

СЕО здійснюється на засадах законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Стратегія та План заходів відповідають засадам екологічної політики України, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року», Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» та Розпорядженню Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року».

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року розроблено з врахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. №296. СЕО проведено в умовах відсутності детального звіту Головного управління статистики у Полтавській області у зв'язку з воєнним станом.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії та Плану заходів було оприлюднено заяву про визначення обсягів СЕО на офіційному веб-сайті Чорнухинської селищної ради (Проєкт стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року | Чорнухинська територіальна громада (chornuhynska-gromada.gov.ua), її внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. Також у публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів, у місцях, визначених та обладнаних органами місцевого самоврядування, та в інших місцях масового перебування

населення) в сільських населених пунктах громади було оприлюднено інформацію про розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії та Плану заходів.

Задля попереднього вивчення думки жителів Чорнухинської територіальної громади, було проведено попередні збори, в ході яких мешканці, а саме представники підприємств, бізнесу, науки та громадськості висловили підтримку на розробку Стратегії розвитку Чорнухинської територіальної громади на 2024-2027 роки та, відповідно для цього, необхідної екологічної документації. У ході розробки Стратегії розвитку громади проведено опитування мешканців та представників бізнесу Чорнухинської територіальної громади, проведено збір пропозицій (ідей) проєктів до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської територіальної громади на 2024-2027 роки

Протягом громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегії екологічної оцінки (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Під час громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надійшли рекомендації від Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної військової адміністрації включити до звіту про стратегічну екологічну оцінку документів державного планування та документи, що регулюють екологічний менеджмент на регіональному рівні. Усі рекомендації були враховані під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року.

1. Зміст та основні цілі стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року, їх зв'язок з іншими документами державного планування

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Чорнухинської селищної територіальної громади (далі – Чорнухинська СТГ) за умови реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року (далі – Стратегія та План заходів).

Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний розвиток Чорнухинської територіальної громади, що відповідає Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII). Головною метою розроблення Стратегії розвитку громади є формування нового бачення сталого місцевого розвитку, підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки, інвестиційної привабливості, якості життя у громаді через ефективне використання ресурсів та реалізацію узгоджених інтересів влади, громади та бізнесу.

При підготовці Стратегії враховані завдання інших документів державного планування, а саме: Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722); Стратегії з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року (затверджено рішенням Правління Асоціації міст України 21 березня 2017 року № 4), Національних програм «Плану відновлення України».

Методологічною основою розроблення Стратегії також є: постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (із змінами); постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки».

При розробленні Стратегії враховано дотримання вимог Законів України «Про 10 охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних ресурсів» щодо охорони, відтворення та використання природних рослинних ресурсів, тваринного світу та водних біоресурсів, а також «Про охорону земель» щодо забезпечення раціонального використання та охорони земель. Також Стратегія включає положення, які стосуються охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, передбачає виконання зобов'язань та заходів у відповідній сфері, визначених програмами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами, стороною яких є Україна, у тому числі:

- Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII;
- Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;
- Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;
- Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р; рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 №20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у грунтах» (до 2020 року передбачалося досягнення стабільного рівня органічного вуглецю (гумусу) у грунтах сільськогосподарських угідь не нижче за базову лінію станом на 2010 рік (3,14 % в середньому по Україні, у т.ч. у певних зонах: Полісся - 2,2%; Лісостеп - 3,19 %; Степ - 3,40 %), а до 2030 року - планується збільшення не менше ніж на 0,1 %), а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямами «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного

стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»;

- Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р; Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;
- Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;
- Цілями Сталого Розвитку, затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), з урахуванням розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей 11 сталого розвитку».

Об'єктом аналізу є визначені у Стратегії стратегічні, оперативні цілі та завдання.

Стратегією визначено стратегічне бачення Чорнухинської СТГ.

Стратегічне бачення громади Чорнухинської громади:

Чорнухинщина - територія безпеки та високої якості життя, доступних можливостей економічного, соціального та особистісного розвитку, живих традицій та природних скарбів центру України.
Громада, де розвиваються малі підприємства, кооперативи та високоефективне екологічно чисте сільгоспвиробництво з переробкою, де розвивається туристична галузь.
Місце, де народилась філософія Григорія Сковороди.

Стратегічне бачення розвитку Чорнухинської громади буде досягатись завдяки реалізації трьох стратегічних цілей:

Стратегічна ціль А. Розвиток людського та громадського потенціалу.

Стратегічна ціль В. Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади.

Стратегічна ціль С. Розумний територіальний розвиток.

Стратегічна ціль А. досягається через реалізацію таких оперативних цілей: А.1. Здорове та захищене населення, А.2. Сучасні освітні послуги та особистісний розвиток з урахуванням умов доступності, А.3. Локальна ідентичність, забезпечення культурних, духовних потреб населення, А.4. Консолідація громади та залучення до управління місцевим розвитком.

Стратегічна ціль В. досягається через реалізацію таких оперативних цілей: В.1. Ефективне використання інвестиційних ресурсів, В.2. Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості, В.3. Розвиток інституційної спроможності.

Стратегічна ціль С. «Розумний територіальний розвиток» досягається через виконання оперативних цілей: С.1. Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів, С.2. Енергозабезпечення та енергоефективність, С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності

Оперативні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають розуміння, яким чином громада буде досягати цілей свого розвитку (таблиця 1.)

В основі Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року – проєктні ідеї, що були запропоновані мешканцями Чорнухинської СТГ, представниками структурних підрозділів селищної ради, громадськими активістами та відібрані робочою групою. Загалом до Плану заходів увійшло 54 ідей проєктів місцевого розвитку, скерованих на виконання завдань для досягнення оперативних та стратегічних цілей Стратегії.

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Таблиця 1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року

А. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.	
Оперативні цілі	*Завдання*
А.1. Здорове та захищене населення	А.1.1. Забезпечити належний рівень охорони здоров'я місцевого населення та рівний доступ до медичних послуг
	А.1.2 Забезпечити належний та рівний соціальний захист та супровід осіб, які його потребують
А.2. Сучасні освітні послуги та особистісний розвиток з урахуванням умов доступності	А.2.1. Забезпечити якість освітніх послуг та просторів з урахуванням умов доступності.
	А.2.2. Забезпечити доступність якісного особистісного та фізичного розвитку дітей
	А.2.3. Забезпечити оздоровлення, відпочинок та соціальну підтримку дітей
А.3. Локальна ідентичність, Забезпечення культурних, духовних потреб населення	А.3.1. Забезпечити максимальне та рівне залучення населення до якісної культурної активності по всій території громади
	А.3.2. Покращити якість культурних та громадських просторів з урахуванням умов доступності
	А.3.3. Забезпечити збереження та популяризацію історико-культурної спадщини громади
А.4. Консолідація громади та залучення до управління місцевим розвитком	А.4.1. Підтримати громадську ініціативу та участь в управлінні громадою та її розвитком
	А.4.2. Створити сучасні та прозорі умови роботи депутатського корпусу селищної ради
В. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ.	
Оперативні цілі	*Завдання*
В.1. Ефективне використання інвестиційних ресурсів	В.1.1. Забезпечити планування просторового розвитку території громади
	В.1.2. Провести інвентаризацію інвестиційних ресурсів громади
	В.1.3. Забезпечити якісну промоцію інвестиційного потенціалу громади
В.2. Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості	В.2.1. Створити умови для економічної активності населення, суб'єктів малого та мікро- підприємництва у пріоритетних та соціально важливих напрямках
	В.2.2. Сприяти розвитку виробництва та підвищенню доданої вартості у аграрній, переробній та супутніх сферах
В.3. Розвиток інституційної спроможності	В.3.1. Забезпечити належне функціонування системи надання адміністративних послуг
	В.3.2. Посилити економічну активність на основі комунальної власності
	В.3.3. Сприяти технічній спроможності та економічній ефективності комунальних підприємств
	В.3.4. Сприяти роботі інших інституцій, що посилюють спроможність громади.
С. РОЗУМНИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК.	

Оперативні цілі	*Завдання*
С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів	С.1.1. Покращити дорожню та вуличну інфраструктуру, сприяти розвитку системи пасажирського перевезення
	С.1.2. Забезпечити стабільність надання якісних комунальних послуг та благоустрою населених пунктів
	С.1.3. Покращити доступність цифрових мереж
С.2 .Енергозабезпечення та енергоефективність	С.2.1. Підвищити енергоефективність майна комунальної власності
	С.2.2. Забезпечити розробку місцевих ресурсів для виробництва альтернативних видів паливних та енергоефективних матеріалів
С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності	С.3.1. Вдосконалити систему екологічної безпеки та поводження з ТПВ.
	С.3.2. Посилити ефективність використання лісових та водних ресурсів, сприяти збереженню та розвитку рекреації.
	С.3.3. Забезпечити діяльність пожежно-рятувальної служби, посилення громадської безпеки та цивільного захисту населення.

Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. При розробці Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року враховані ключові аспекти Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, в якій визначено 3 стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування (таблиця 2.).

Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської територіальної громади на 2024-2027 роки здійснюватиметься щорічно у форматі звіту про виконання стратегічних цілей та заходів, шляхом його публікації на офіційному сайті, інформаційних ресурсах Чорнухинської територіальної громади та представлення його на сесії селищної ради.

Фінансування заходів і проектів Стратегії планується здійснювати за рахунок коштів ДФРР, державного бюджету, обласного бюджету, місцевого бюджету та інші джерела фінансування, у тому числі за рахунок коштів інвесторів, які залучаються до реалізації конкретних інвестиційних проектів та виконання програм, міжнародних фінансових організацій, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Таблиця 2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021- 2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року												
	А. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.	А.1. Здорове та захищене населення	А.2. Сучасні освітні послуги та особистісний розвиток з урахуванням умов доступності	А.3. Локальна ідентичність, Забезпечення культурних, духовних потреб населення	А.4. Консолідація громади та залучення до управління місцевим розвитком	**В. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ.**	В.1. Ефективне використання інвестиційних ресурсів	В.2. Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості	В.3. Розвиток інституційної спроможності	**С. РОЗУМНИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК.**	С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів	С.2 .Енергозабезпечення та енергоефективність	С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності
Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах													
Оперативна ціль 1 “Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації, міста)”							*	*			*		
Оперативна ціль 2 “Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)”											*	**	**
Оперативна ціль 3 “Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях в український простір”									*				
Оперативна ціль 4 “Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів”			*	*							**	*	
Оперативна ціль 5 “Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території			**	**	**								

України”													
Оперативна ціль 6 “Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад”			**	**	**						*		
Стратегічна ціль ІІ. “Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів”													
Оперативна ціль 1 “Розвиток людського капіталу”			*	**	**		**	**	*		*		
Оперативна ціль 2 “Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва”					**		**	**					
Оперативна ціль 3 “Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій”					*		**	**	*				
Оперативна ціль 4 “Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів”							**	**	*				
Оперативна ціль 5 “Сталий розвиток промисловості”							*	*					
Стратегічна ціль ІІІ. “Розбудова ефективного багаторівневого врядування”													
Оперативна ціль 1 “Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі”					*				**		*		
Оперативна ціль 2 “Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики”					*		*		*				
Оперативна ціль 3 “Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування”							**	**	*				
Оперативна ціль 4 “Розбудова потенціалу суб’єктів державної регіональної політики”					*				**				
Оперативна ціль 5 “Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації”			**	**	**				*				
Оперативна ціль 6 “Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об’єктивних даних та просторовому плануванні”							**	*	*				

У клітинках: ступінь зв’язку окремих цілей відмічено як «**» (сильний зв’язок) та «*» (опосередкований зв’язок).

Висновок: Стратегічні цілі, визначені Стратегією розвитку Чорнухинської селищної ради сформовано відповідно до стратегічних та оперативних цілей Державної Стратегії регіонального розвитку.

Таблиця 3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року Стратегії розвитку Полтавської області на період 2021-2027 років

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Полтавської області на 2021- 2027 роки	**Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади до 2027 року**												
	А. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.	А.1. Здорове та захищене населення	А.2. Сучасні освітні послуги та особистісний розвиток з урахуванням умов доступності	А.3. Локальна ідентичність, Забезпечення культурних, духовних потреб населення	А.4. Консолідація громади та залучення до управління місцевим розвитком	**В. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ.**	В.1. Ефективне використання інвестиційних ресурсів	В.2. Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості	В.3. Розвиток інституційної спроможності	**С. РОЗУМНИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК.**	С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів	С.2 .Енергозабезпечення та енергоефективність	С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності
Стратегічна ціль 1. Висока якість життя, комфортні і безпечні умови та добробут.													
Операційна ціль 1.1. Здорове населення області з максимальною тривалістю активного періоду життя		**		*									**
Операційна ціль 1.2. Універсальна система соціального захисту населення та безпечні умови життя		*	**	**	*			*			*		*
Операційна ціль 1.3. Сучасний освітній простір як базис для задоволення потреб суспільства та економіки, підвищення правової культури населення			**	**	*				*				
Стратегічна ціль 2. Збалансована інноваційна конкурентоспроможна економіка													
Операційна ціль 2.1. Інноваційний та науковий розвиток економіки області на основі смарт спеціалізації							**	**	**				
Операційна ціль 2.2. Ефективна бізнес та інвестиційна інфраструктура, активізація інвестиційної діяльності							**	**	**			*	
Операційна ціль 2.3. Сталий розвиток креативних індустрій, культури				**			*	**	*		*		

та туризму													
Стратегічна ціль 3. Ефективне управління просторовим розвитком, забезпечення балансу екосистем та охорона довкілля													
Операційна ціль 3.1. Формування єдиного простору високого рівня життя											**	**	**
Операційна ціль 3.2. Інфраструктурний розвиток територій та пріоритетна увага сільській місцевості					*		**	*	**		**	*	
Операційна ціль 3.3. Раціональне та екологобезпечне господарювання		*			*						**	**	**
Операційна ціль 3.4. Збереження та відтворення якості довкілля							*				**	**	**

У клітинках: ступінь зв'язку окремих цілей відмічено як «**» (сильний зв'язок) та «*» (опосередкований зв'язок).
Висновок: Стратегічні цілі, визначені Стратегією розвитку Чорнухинської селищної ради сформовано відповідно до стратегічних та оперативних цілей Стратегії регіонального розвитку Полтавської області.

Стратегічними цілями державної екологічної політики України відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» визначено:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально- економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

В наступній таблиці наведено аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – стратегічні цілі державної екологічної політики).

Таблиця 4. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року.

Стратегічні цілі державної екологічної політики	**Стратегічні цілі Стратегії розвитку Чорнухинської СТГ**		
	A. Розвиток людського та громадського потенціалу	B. Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади.	C. Розумний територіаль-ний розвиток.
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	++	+	++
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	0	++	++
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	+	+	++
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	++	+	+
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	+	+	++

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ - *цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;*

\+ - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;*

0 - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;*

\- - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;*

\- - - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей*

Стратегії.

Стратегічні цілі Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року відповідають і узгоджуються з стратегічним цілям державної екологічної політики.

Стратегічна ціль А. «Розвиток людського та громадського потенціалу» скерована на модернізацію закладів соціальної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури та ін.), популяризацію здорового способу життя, підвищення рівня особистої та громадської безпеки на території громади, забезпечення благоустрою громадського простору, підвищення ефективності системи управління відходами, удосконалення системи управління громадою, а також сприяння діяльності ОСББ. Аналіз свідчить, що дана ціль Стратегії та її оперативні цілі й завдання принципово узгоджуються з стратегічними цілями державної екологічної політики. Розвиток соціальної сфери та забезпечення комфортного і безпечного середовища в громаді обов'язково здійснюватиметься з дотриманням норм природоохоронного законодавства.

Стратегічна ціль В. «Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади». передбачає інвентаризацію та підготовку об'єктів для залучення інвестицій, розвиток комунальних підприємств та установ громади, популяризацію громади, як інвестиційно привабливої території, підтримку інфраструктури переробки с/г продукції, а також їх збуту, розвиток фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів, підтримка молодіжних підприємницьких ініціатив в громаді, сприяння розвитку підприємницьких навичок в мешканців та мешканок громади тощо. Дана стратегічна ціль узгоджується з переважною більшістю стратегічних цілей державної екологічної політики. Сприяння розвитку підприємництва в громаді та розвиток агропромислового сектору громади відбуватиметься на засадах норм природоохоронного законодавства.

Стратегічна ціль С. «Розумний територіальний розвиток» скерована на покращення інфраструктури громади, збереження довкілля та розвиток населених пунктів громади. Ця ціль Стратегії максимально узгоджується з більшістю цілей державної екологічної політики. Вона передбачає формування якісної дорожньої та придорожньої інфраструктури в громаді, модернізацію житлового фонду та інженерної інфраструктури громади, формування екологічної свідомості в мешканців громади, забезпечення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, впровадження енергозберігаючих технологій, оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів, комплексного плану просторового розвитку громади.

У Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р, визначено 12 стратегічних цілей для підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні:

- зменшення рівня промислового забруднення;
- створення ефективної системи хімічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
- досягнення «доброго» екологічного стану вод;
- забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату;
- створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами;
- підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні;
- посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;
- стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону;
- включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами;
- підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та

органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року № 1363-р (далі – стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки), представлено в таблиці 6.

Таблиця 5. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки	**Стратегічні цілі Стратегії розвитку Чорнухинської СТГ**		
	А. Розвиток людського та громадського потенціалу	2. Розвиток людського потенціал громади	3. Сталий роз
1. Зменшення рівня промисловою забруднення	+	+	++
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	0	0	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	++	++	++
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	++	++	++
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	+	+	++
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами	+	++	++
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	+	0	+
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	+	++
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	+	+	++
10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій га Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону	0	0	0
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	0	+	+

12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	0	0	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ - *цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;*

+ - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;*

0 - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;*

- - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;*

- - - *цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії.*

Водночас Стратегія розвитку Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року також зорієнтовані на реалізацію **Водної стратегії України на період до 2050 року** (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.11.2022 № 1134-р), стратегічними цілями якої є:

1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів.
2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання «доброго» екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.
3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання.
4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі води та надлишку води.
5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах.

Одним з чинників покращення якості атмосферного повітря є збереження та розвиток лісів. Стратегія розвитку Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року зорієнтовані також на забезпечення реалізації стратегічних цілей **Державної стратегії управління лісами України на період до 2035 року** (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р), яка визначає наступні стратегічні цілі:

1. Ефективне управління лісами.
2. Забезпечення екологічної стійкості.
3. Забезпечення вагомого внеску лісів в розвиток економіки.
4. Рекреація та відкрите суспільство.
5. Дослідження та освіта.

Водночас орієнтація Стратегії розвитку Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року на підвищення енергоефективності громади відповідає засадам Енергетичної стратегії України до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р).

Також Стратегії розвитку Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної

громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року узгоджуються із основними засадами інших документів державного планування, серед яких: Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р); Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 №526-р).

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміну цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Чорнухинська територіальна громада утворена відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 721-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Полтавської області».

Чорнухинська селищна територіальна громада належить до Лубенського району Полтавської області, об'єднує 37 населених пунктів загальною площею 622,1 км2 та чисельністю постійного населення 9818 осіб з адміністративним центром в селищі Чорнухи (КОАТУУ 5325155100).Чорнухинська територіальна громада розташована на північному заході Полтавщини. Територія громади межує з Пирятинською, Лубенською міськими територіальними громадами Лубенського району, Лохвицькою міською та Сенчанською сільською територіальними громадами Миргородського району Полтавської області, Варвинською територіальною громадою Прилуцького району Чернігівської області.

На виконання Закону України від 14.07.2021 року №1638 «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост» рішенням дванадцятої сесії Чорнухинської селищної ради VIII скликання №1728 від 27.08.2021 оптимізовано адміністративну структуру громади шляхом утворення семи старостинських округів замість одинадцяти. Укрупнено Вороньківський, Гільцівський та Мокіївський старостати шляхом приєднання колишніх Хейлівщинського, Білоусівського, Богодарівського та Луговиківського старостатів, на території кожного з яких проживали менше 500 жителів.

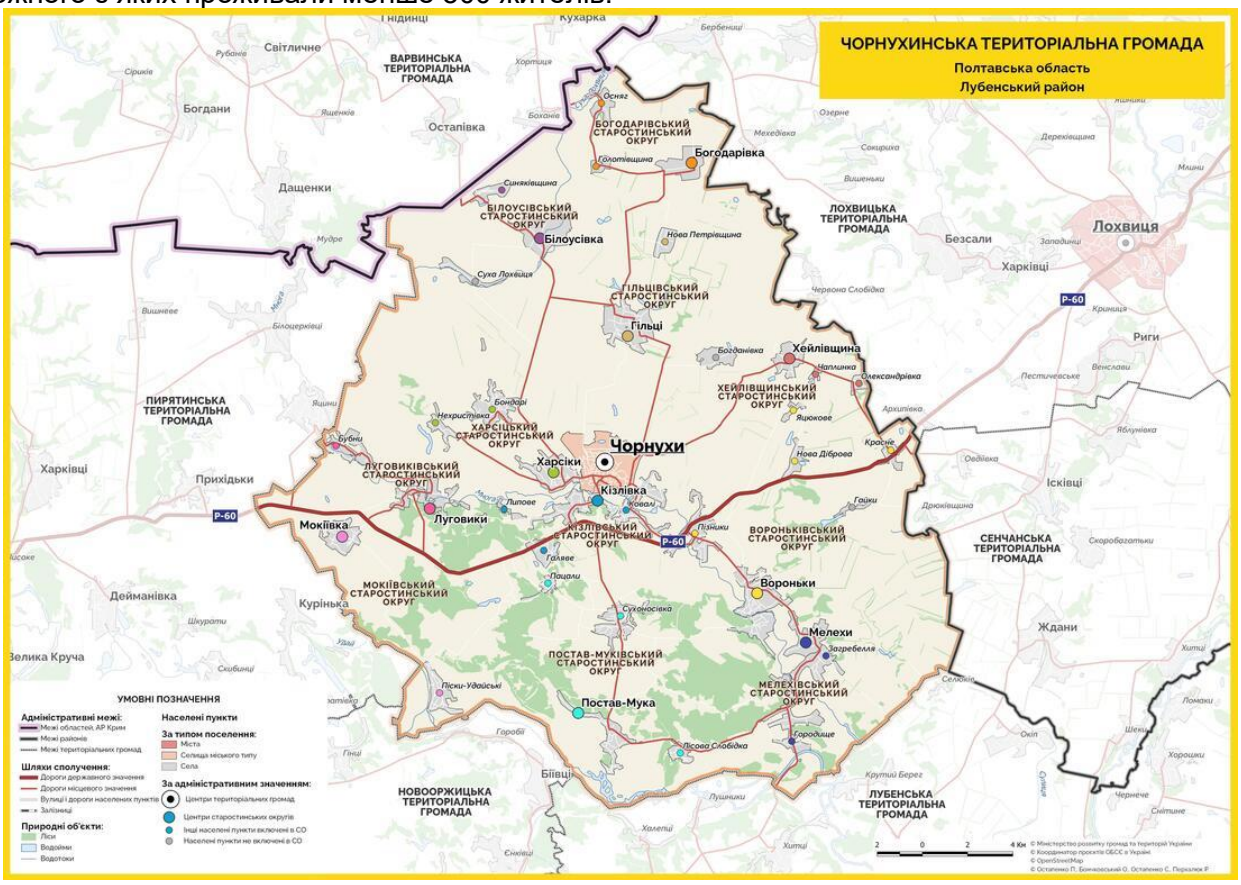

Рисунок 1. Мапа Чорнухинської територіальної громади

Територія громади належить до оптимальної підзони східного кліматичного району Північно-Полтавської височинної області лісостепової зони Лівобережнодніпровського краю.

Кліматичні умови. Клімат на території громади помірно-континентальний. Територія Чорнухинської громади розташована в зоні достатнього зволоження ґрунтів, характеризується м'якою малосніжною зимою і теплим літом, значним безморозним періодом з великою кількістю опадів. Середньорічна температура повітря становить +7,4°С, найнижча вона у січні (-4,9°С), найвища – в липні (18,0°С).

Таблиця 6. Показники середньомісячної температури зовнішнього повітря

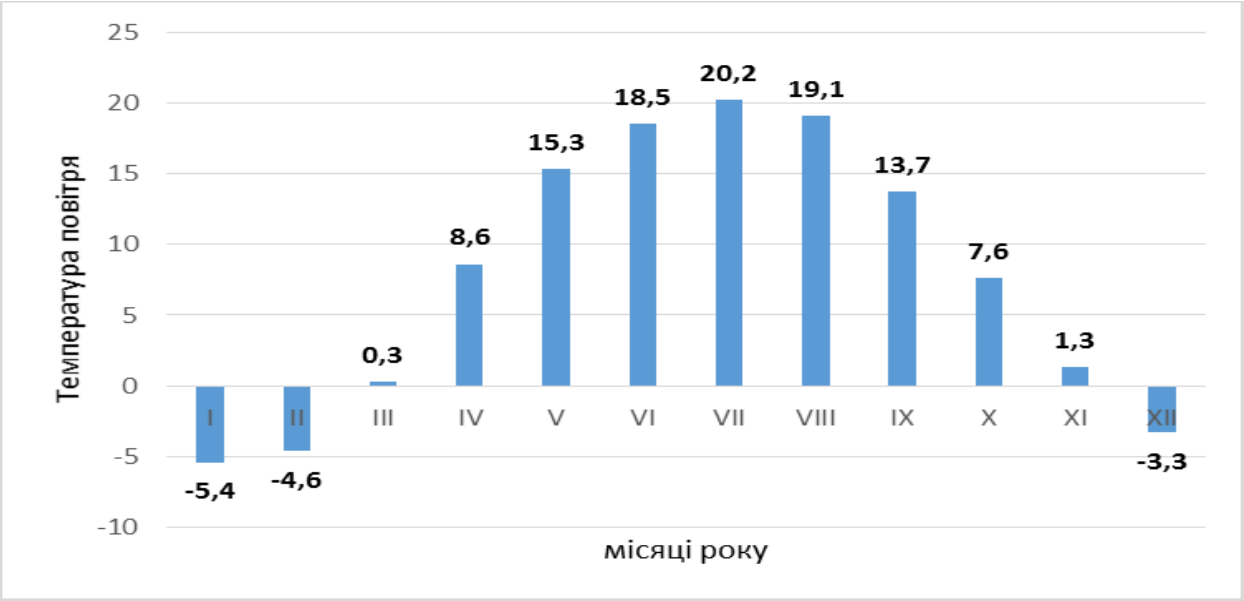

Тривалість сонячного сяйва - від 1900 до 2000 годин/рік, безморозного періоду - 175 днів/рік. Повторюваність безперервної тривалості сонячного сяйва понад 6 годин на добу взимку - 20-24 %.

Середня температура:

- повітря протягом року - 7-8 С;
- поверхні ґрунту у січні - (-8) - (-7) С;
- поверхні ґрунту у липні - 24-26 С.

Середнє значення атмосферного тиску на території громади у січні - 1020 - 1021 гПа, у липні - 1012 - 1013 гПа.

За агрокліматичним районуванням територія громади належить до зони недостатнього зволоження. Кліматологічні показники наведені в наступній таблиці.

Таблиця 7. Кількість опадів та середньомісячна відносна вологість повітря, %

Місяці	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Середня кількість опадів, мм	45	42	46	47	48	77	68	62	56	46	52	51
Відносна вологість повітря, %	85	83	80	68	63	67	69	69	73	79	87	88

Кількість опадів - 640 мм/рік. Кількість днів з вологістю менше 30% - 28, понад 80% - 108, кількість днів із сніговим покривом - 85.

Впродовж останніх 100-120 років температура повітря на території громади, так само як і в цілому на Землі, має тенденцію до підвищення. Протягом цього періоду середньорічна температура повітря підвищилася щонайменше на 1,0°С. Більшим, у цілому, є підвищення температури в першій половині року.

Негативний вплив на зміну клімату чинять викиди парникових газів в атмосферу. Збільшуючи викиди парникових газів в атмосферу, люди порушують баланс, що склався впродовж століть. В результаті діяльності людини концентрація парникових газів збільшується, через що посилюється парниковий ефект, а це вже неприродний та потенційно небезпечний процес. До парникових газів відносяться діоксид вуглецю (CO2), метан (CH4), закис азоту (N2O), гідрофторвуглеці (HFCs), перфторвуглеці (PFCs), гаксафторид сірки (SF6).

В основі національної системи оцінки антропогенних викидів та адсорбції парникових газів лежить підготовка щорічних інвентаризацій викидів та поглинання парникових газів і розробка національних повідомлень про зміни клімату. В Україні національні інвентаризації викидів парникових газів розроблювалися чотири рази. Перші дві інвентаризації було здійснено за активної участі Інституту загальної енергетики НАН України. Для останньої інвентаризації було проведено певну діяльність із забезпечення якості. Її результати оприлюднено на веб-сайті Мінприроди України для розгляду і рецензування експертами і громадськістю.

Основні джерела антропогенних викидів парникових газів в області наступні:

– вуглекислий газ – виділяється у великих кількостях при спалюванні палива;
– метан – виділяється в процесі розкладу гною та побутових відходів. Оцінка антропогенних викидів в області здійснюється:
– промисловими підприємствами – при спалюванні органічного палива (Методика визначення викидів забруднювальних речовин в атмосферу від енергетичних установок. ГКД 34.02.305-2002. Міністерство палива та енергетики України. Київ, 2002 рік);
– сільськогосподарськими підприємствами – при вирощуванні тварин та птиці.

Скорочення споживання природного газу, впровадження новітніх енергоефективних технологій спалювання палива, заходів з підвищення енергозбереження у сучасних умовах − є необхідний та пріоритетний напрямок розвитку всієї області.

Пріоритетність напрямків, пов’язаних з використанням регіональних видів твердого палива, енергозбереженням та енергоефективністю в першу чергу обумовлено економічними факторами, але кінцевим результатом їх впровадження буде ефективне скорочення викидів парникових газів.

Стан атмосферного повітря. На якість атмосферного повітря впливають: природні чинники, викиди від стаціонарних джерел; викиди пересувних джерел забруднення.

Головними забруднювачами атмосфери в громаді були пересувні засоби. До них належить: індивідуальний автотранспорт, транзитний великогабаритний вантажний автотранспорт, техніка сільськогосподарського призначення, автобуси. Особливо гостро забруднення атмосферного повітря відчувається в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом (регіональна автомобільна дорога державного значення (Р- 60 та інші траси) де рівні забруднення повітря на вищі ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. Поповнення парку автотранспортних засобів як в домогосподарствах, так і в суб’єктів господарювання старими не обладнаними пристроями для нейтралізації відпрацьованих газів автомобілями спричиняє до збільшення викидів забруднюючих (токсичних) речовин в атмосферне повітря.

Водночас усі потенційні стаціонарні джерела забруднення (суб’єкти господарювання) охоплені дозволами на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Здебільшого це автозаправні станції, котельні, які здійснюють теплопостачання будівель та підприємств.

Стан атмосферного повітря залежить від обсягів забруднюючих речовин стаціонарних та пересувних джерел забруднення. Стаціонарні пости по контролю за станом атмосферного повітря на території громади відсутні. За даними[1] Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської ОВА найближчий до Чорнухинської СТГ відокремлений підрозділ Державної установи «Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров’я України» розташований у м. Лубни.

[1] Управління екології та природних ресурсів (adm-pl.gov.ua)

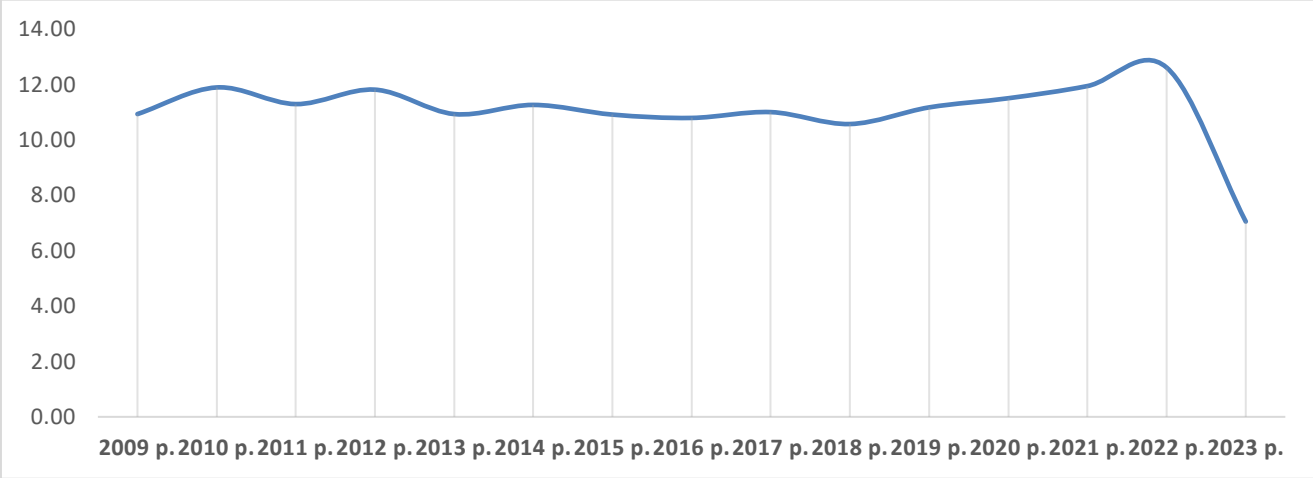

Рисунок 2.Гамма-фон атмосферного повітря у мкР/год (середньорічні показники)

Радіаційний рівень, який відповідає природному фону складає 0,10 – 0,20 мкЗв/год і вважається нормальним. Це є еквівалентом середньої дози менш ніж 2 мЗв на рік або 0,23 мкЗв на годину (23 мкР на годину).

При проведенні аналізу результатів лабораторних досліджень за останні роки, перевищень вмісту забруднюючих речовин (пилу, сірчистого ангідриду, діоксиду азоту) в атмосферному повітрі не виявлено.

За несприятливих для Чорнухинської СТГ переміщень повітряних мас (в північно-східному напрямі) частина шкідливих речовин, які потрапляють в повітря в м. Лубни, можуть потрапляти на територію Чорнухинської громади. Промислові підприємства громади користуються теплом власних котелень.

В якості палива в теплотехнічному обладнанні житлово-комунального сектору використовується природний газ та інші доступні види палива.

Водні ресурси. Водні ресурси Чорнухинської громади представлені поверхневими водами (річками, озерами, ставками), ґрунтовими та підземними водами.

Територія громади належить до Полтавсько-Роменського району Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну, що містить найперспективніші водоносні горизонти та самопливні джерела. Річки громади належать до Сульсько-Ворсклинської підобласті Лівобережно-Дніпровської області достатньої водності.

Серед них середні річки – Удай, та малі - Многа. Також є багато струмків. Живлення річок переважно снігове – більше 55% від загального об'єму стоку, його роль збільшується з півночі на південь. Хоча максимум опадів випадає у теплий сезон, а мінімум у холодний, все ж таки максимальний стік у річок навесні. Це пояснюється тим, що літні опади, винятком є зливові, просочуються у ґрунт і випаровуються майже не даючи стоку. Випаровуванню сприяють високі температури повітря влітку.

Понад 30% живлення річок припадає на підземні вод. Роль цього типу живлення зростає у літній та зимовий періоди, коли відсутній або незначний стік поверхневих вод.

Близько 10% річного об'єму стоку становить дощове живлення.

В період літньої межені поширені гідрокарбонатно-кальцієво-магнієво-натрієві поверхневі води жорсткістю 6-12 мг-екв/л та 500-1000 іонів мг/л, в період повені - гідрокарбонатно-кальцієві, значно м'якші - 1,5-2,5 мг-екв/л та 100-200 іонів мг/л.

Річка Удай – найбільша права притока Сули. Починається з болота на схід від села Рожнівка Чернігівської області. Довжина і площа басейну в межах громади – 129 км, Живлення переважно снігове. Долина терасована, асиметрична, шириною 2,5-3 км. Русло звивисте, ширина – 20-30 м, глибина – 0,3-1,5 м, місяцями 4,5 м. Коефіцієнт звивистості 3,21. Дно мулисте, зрідка піщане. Похил – 0,2 м/км. Швидкість течії – 0,1-0,2 м/с. Заплава двобічна, в значній мірі заболочена, місцями осушена. Її ширина 400-500 м. Шар стоку – 47 мм (с. Курінька). Правими притоками у межах району є Перевід та Вільшанка, лівою – Многа. У водах Удаю водиться багато видів риб. Трапляються раки.

Річка Многа – ліва притока Удаю. Починається з боліт у Чернігівській області поблизу с. Остапівка. Русло слабозвивисте, шириною до 10 м. Похил – 2,7 м/км. Заплава завширшки до

500 м, двобічна, заболочена. Береги річки – місця для відпочинку. Використовують для водопостачання.

Підземні води є основним джерелом господарського і питного водопостачання населених пунктів району. Залягають підземні води у вигляді водоносних горизонтів, що відрізняються своїми запасами та хімічними властивостями. Водоносний комплекс у відкладеннях канівської та бучакської свит (глибина 80-120 м) використовують для централізованого водопостачання більшості містечок і сіл. Територія Чорнухинської громади має прогнозовані запаси 102,5 тис. м3/добу, через що відноситься до найменш забезпечених підземними водами регіонів Полтавщини.

Вода прісна, переважно гідрокарбонатно-натрієва, м'яка, містить іони фтору. Наявна велика кількість шахтних колодязів, якими користується населення. Серед них значна частка має перевищений вміст нітратів, які потрапляють туди через надмірне внесення азотних добрив, з відходами життєдіяльності людей і тварин.

Перші від поверхні водоносні ґрунти і комплекси на території громади знаходяться у відкладеннях харківської світи олігоцену і міоцену, алювіальних і озерно-алювіальних антропогенових відкладах надзаплавних терас і заплав річок і середньо-антропогенових флювіогляціальних відкладеннях: піски з прошарками супісків, суглинків і глин, в нижній частині з галькою і гравієм та піски, пісковики, часто прошарки глин.

За даними суб'єктів регіональної системи моніторингу довкілля (лабораторія Регіонального офісу водних ресурсів у Полтавській області, Полтавського обласного лабораторного центру МОЗ України, Державна екологічна інспекція центрального округу) у 2016 – 2020 роках, якість поверхневих вод річок Полтавщини оцінювалась як «слабо забруднені води», «помірно забруднені води» та «брудні». Поверхневі води річки Удай належать до «слабо забруднених вод»[2].

Артезіанські джерела мають воду унікального рівня жорсткості - близького нулю.

Прісні та слабомінералізовані води на території громади мають рівень мінералізації до 1 г/л та найбільший на Полтавщині модуль експлуатаційних запасів від 5 до 2 л/сек із м^2. Середній багаторічний вміст йоду у ґрунтових водах на території громади становить від 3 до 5 мг/л.

Наявні хлоридні, натрієві і натрієво - кальцієві води, мінералізація яких більше 150 г/л, бромні термальні води з концентрацією Br понад 250 мг/л.

Підтоплення та затоплення територій

Для громади актуальною залишаються питання затоплення та підтоплення територій.

Головними природними чинниками, що зумовлюють паводки, затоплення та підтоплення територій є складні гідрометеорологічні умови у зимово-весняний період, яким активно сприяють прогресуючі процеси ерозії, руйнування берегів річок.

Поверхневі води.

На території Чорнухинської громади знаходиться 49 ставків загальною площею 172 га, частина гідроспоруд яких потребують ремонтних заходів, берегоукріплення та розчистки.

Щодо поверхневих вод, проведене ГО «Еко Дія» дослідження криничної води на території громади, підтвердило значне перевищення показника жорсткості, вмісту нітратів та фосфатів[3], що є наслідком аграрної активності та наближеності сільськогосподарських угідь до населених пунктів, річок та місць рекреації.

Значної шкоди водоносним ґрунтам завдає розробка надр та будівництво газовидобувних свердловин поблизу населених пунктів. На території сіл Білоусівка, Богодарівка, Нова Петрівщина, Синяківщина рівень води в колодязях падає до нульової відмітки, що унеможливлює її використання в побуті, а тим більше – у якості питної. Неякісна вода є однією з причин збільшення захворюваності місцевих жителів на рак, астму, різні форми хвороб

[2] Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022 – 2027 роки («Довкілля – 2027»)

[3] https://ecoaction.org.ua/brudna-voda-u-gromadah-mif-chy-realnist.html

шлунково-кишкового тракту, підвищення рівня смертності та знелюднення території, особливо віддалених сіл громади.

Стан питних водних ресурсів.

2021 року Чорнухинська громада стала єдиною на Полтавщині учасницею експедиції «У пошуках чистої води» (ГО «Екодія»), що підтвердила унікально високу якість води, яка піднімається з надр та постачається населенню централізовано. Проведене дослідження якості води у свердловинах підтвердило (див. рис 7.) значне перевищення показника жорсткості, вмісту нітратів та фосфатів, що є наслідком сільськогосподарської активності, наближеності угідь до населених пунктів, р. Многа, місць рекреації.

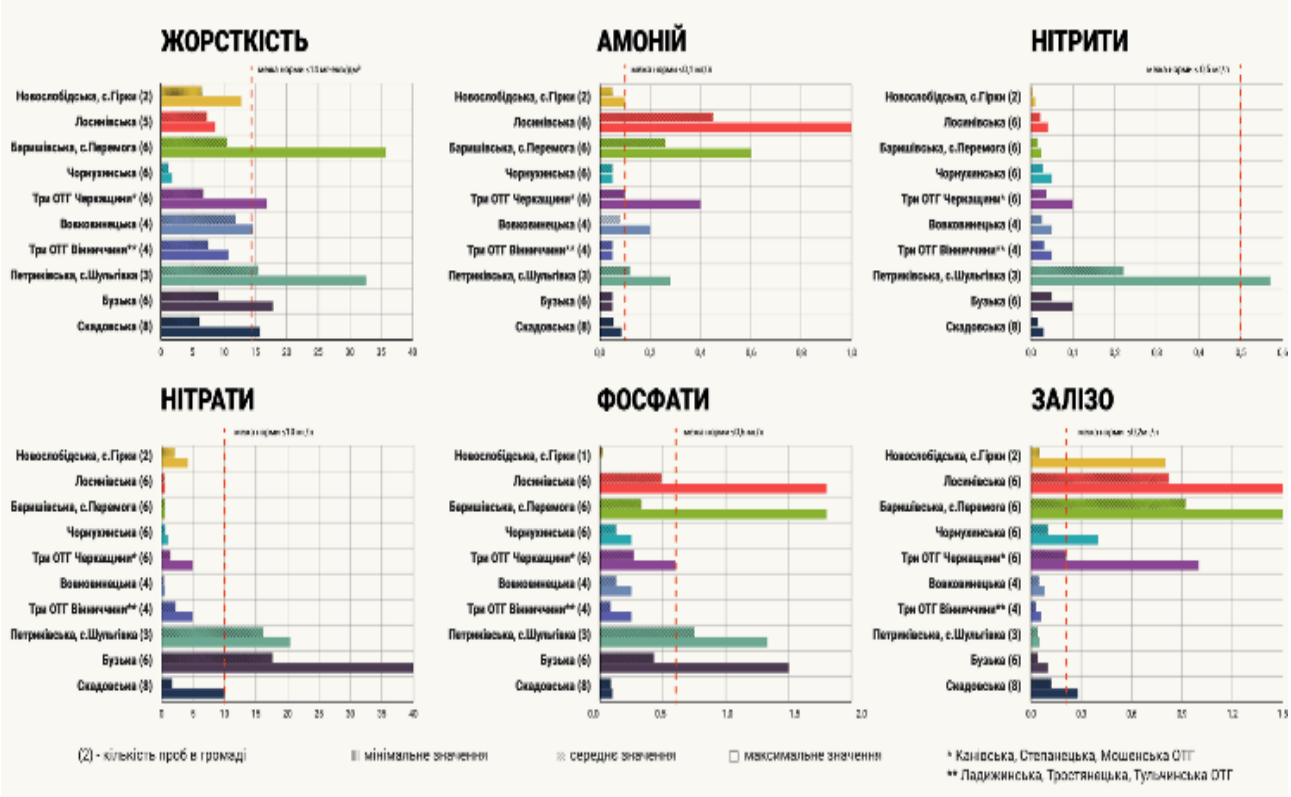

Рис. 1. Показники якості води на водозабірних свердловинах.

Проблема якісного водопостачання сільського населення залишається актуальною. Близько 9 % населення громади не мають доступу до централізованих систем водопостачання. Це – жителі малих віддалених сіл, які традиційно забезпечували себе водою, користуючись поверхневими колодязями. У літній період населення цих сіл позбавлене доступу до якісної води.

Таблиця 8. Показники водокористування, станом на 1 січня 2023 р.

Показник	Чорнухинська громада
Кількість водокористувачів, які звітують (одиниць)	45 юридичних осіб, 2046 фізичних осіб
Забрано із природних водних об'єктів, всього у т. ч.	147,1
із підземних водних об’єктів	147,1
Використано свіжої води, всього у т. ч.	105,8
на питні і санітарно-гігієнічні потреби	8,0
на виробничі потреби	-
на потреби зрошення	-
на інші потреби	-

Загальне водовідведення	11,0
Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, всього у т. ч.	11,0

Більшість водопостачальної інфраструктури громади обслуговуванням КП «Чорнухи комунгосп» не охоплена. Частину віддалених сіл централізованим водопостачанням забезпечують громадські організації (ГО «Удай», ГО «Джерело», ГО «Водограй») або місцеві суб'єкти господарювання (СТОВ «Перемога», ТОВ «Райз Схід»).

Таблиця 9. Споживання питної води в громаді

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Протяжність мереж водопостачання, км	19,0	19,0	19,0	47,8	47,8	47,8	47,8
Протяжність мереж водовідведення, км	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Споживання питної води разом, тис. $м^3$	62,6	85,3	96,1	92,8	108,6	98,7	105,8
- населення, тис. $м^3$	56,9	80,0	91,3	88,1	103,6	94,1	99,8
- підприємства, тис. $м^3$	5,7	5,3	4,8	4,7	5,0	4.6	6,0

Загальна протяжність водопровідних мереж громади 98,3 км, в тому числі на території адміністративного центру смт Чорнухи – 13,1 км.

Система водовідведення облаштована лише на території смт. Чорнухи, протяжність мережі 1,691 км.

Таблиця 10. Наявність водопровідних мереж в населених пунктах громади

Населений пункт	Протяжність, км	Населений пункт	Протяжність, км
с. Білоусівка	5	с. Мокіївка	5,8
с. Бондарі	0,8	с. Нехристівка	0,4
с. Богодарівка	6,0	с. Нова Петрівщина	2,5
с. Вороньки	5	с. Пізники	2
с. Галяве	2,2	с. Піски-Удайські	5,6
с. Гільці	21	с. Олександрівка	1,4
с. Загребелля	2	с. Сухоносівка	1
с. Кізлівка	4	с. Харсіки	7
с. Ковалі	1,3	с. Хейлівщина	3,1
с. Красне	2	с. Чорнухи	13,7
с. Луговики	2,8	Разом	98,3
с. Мелехи	2,8		

Із 37 населених пунктів громади у 20-ти змішане водокористування (централізоване водопостачання, індивідуальні свердловини, колодязі); у 17-ти потреби населення у воді забезпечують шахтні колодязі та індивідуальні свердловини.

Загальна кількість діючих громадських колодязів на території громади складає 79 шт.

Послуги зі збору та централізованого постачання води, водовідведення та вилучення відходів на території селища Чорнухи, сіл Кізлівка, Ковалі, Харсіки надає КП «Чорнухи комунгосп».

Для створення технічної та економічної спроможності комунальних підприємств розроблено та включено до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Полтавської області на 2021 – 2023 роки проєкт «Створення дорожньо-ремонтного підрозділу комунального підприємства «Чорнухи Благоустрій» Чорнухинської селищної ради».

Забруднення поверхневих вод в першу чергу відбувається за рахунок обсягів скидів зливових вод, як організованих, так і по рельєфу місцевості. Все поверхневе забруднення зливається у водотоки за рахунок незадовільного стану утримання територій прибережних

захисних смуг, а також в прилеглих місцях будинків садибної забудови.

Значної шкоди завдає розробка надр та будівництво газовидобувних свердловин поблизу населених пунктів: в колодязях рівень води падає до нульової відмітки, що унеможливлює її використання в побуті, а тим більше – у якості питної.

Основними забруднювачами водних об'єктів Полтавської області є підприємства житлово-комунального господарства.

У Полтавській області забезпечення населення питною водою здійснюється із джерел підземних водоносних горизонтів. Поверхневі водойми використовуються для організованого відпочинку, купання та заняття спортом. Контроль за якістю питної води на території Полтавської області здійснювали ДУ «Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» та Головне управління Держпродспоживслужби в області.

Централізоване водопостачання населення області здійснюється лише з підземного водоносного горизонту.

Головним управлінням Держпродспоживслужби у Полтавській області здійснюється державний санітарно-епідеміологічний нагляд щодо питної води та питного водопостачання шляхом організації та проведення заходів державного нагляду (контролю) у формі перевірок суб'єктів господарювання, а також проведення комісійних обстежень об'єктів водопостачання за участі представників органів місцевого самоврядування та їх власників/балансоутримувачів.

В ході проведення таких заходів здійснюється відбір проб питної води з подальшим дослідженням на відповідність вимогам Державних санітарних правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПІН 2.2.4-171-10).

Стан земельних ресурсів. Значна частка земельних ресурсів припадає на землі сільськогосподарського призначення. Висока розораність громад західної Полтавщини пов'язана головним чином з плоским рельєфом.

У Чорнухинській громаді - найменша площа орних земель серед громад Полтавської області, зважаючи на значну еродованість (ерозію) земель.

В структурі земельного фонду громади переважають чорноземи, наявні сірі та піщані ґрунти, поклади піску та глини, заплавні та болотні землі містять поклади торфу:

Громада належить до сільськогосподарських територій:

- 47,2 тис. га – землі сільськогосподарського призначення;
- 2,01 тис. га - землі природно-заповідного фонду;
- 10,8 тис. га - землі лісогосподарського призначення.

Територія громади має всі природні передумови для розвитку економічної активності у сфері тваринництва, бджільництва, садівництва, ягідництва, городництва, розвитку агротуризму, у тому числі серед населення. На території громади 974,6 га відведено для громадських пасовищ 197,9 га для сінокосіння та випасання худоби надано в оренду фізичним особам, 199,0 га надано в оренду фізичним особам для огородництва. 25,5 га становлять громадські сади, у тому числі земельна ділянка 2,5 га перебуває в оренді фізичної особи.

Таблиця 11. Земельні ресурси Чорнухинської громади

Категорія земель	Площа, га	%
Загальна площа земель	62212,7	100
Сільськогосподарські землі, у тому числі:		
Сільськогосподарські угіддя, з них:	47216,6	75,9
Рілля	36682,52	59,0
багаторічні насадження	176,2	0,3
Сіножаті	3648,54	5,9
Пасовища	5412,17	8,7
під господарськими будівлями і дворами	720,35	1,2
під господарськими шляхами і прогонами	576,86	0,9
землі, які перебувають у стадії меліоративного будівництва та відновлення родючості		
Землі лісогосподарського призначення, у тому числі:	10827,98	17,4

Категорія земель	Площа, га	%
лісові землі	10454,68	16,8
Чагарники	373,3	0,6
Забудовані землі, у тому числі:	556,12	0,9
землі житлової та громадської забудови	522,12	0,8
землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони інші	34,0	0,1
Землі рекреаційного призначення, в тому числі:		
землі природно заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	2018,7	3,2
землі оздоровчого призначення		
землі історико-культурного призначення	32,5	0,05
Відкриті заболочені землі	2647,39	4,3
Води	512,5	0,8
Землі запасу	1650,5	2,7

Територія громади розташована в межах Придніпровської низовини. Поверхня - плескатохвиляста рівнина, розчленована глибоковрізаними річковими долинами, балками та ярами. Ландшафти лісові, лучні остепнені і солонцюваті у заплавних рівнинах. Переважають розчленовані підвищені лесові рівнини з чорноземами типовими малогумусними і опідзоленими, з дібровами.

Геохімічні ландшафти мають переважаючу здатність до міграції і накопичення забруднюючих речовин.

Щодо інженерно-геологічної складності освоєння території існує незначна ймовірність зсувів, абразії, підтоплення.

Імовірність перевищення сейсмічної інтенсивності протягом найближчих 50 років становить 10% за макросейсмічною шкалою MSK-64, Т - 500 років.

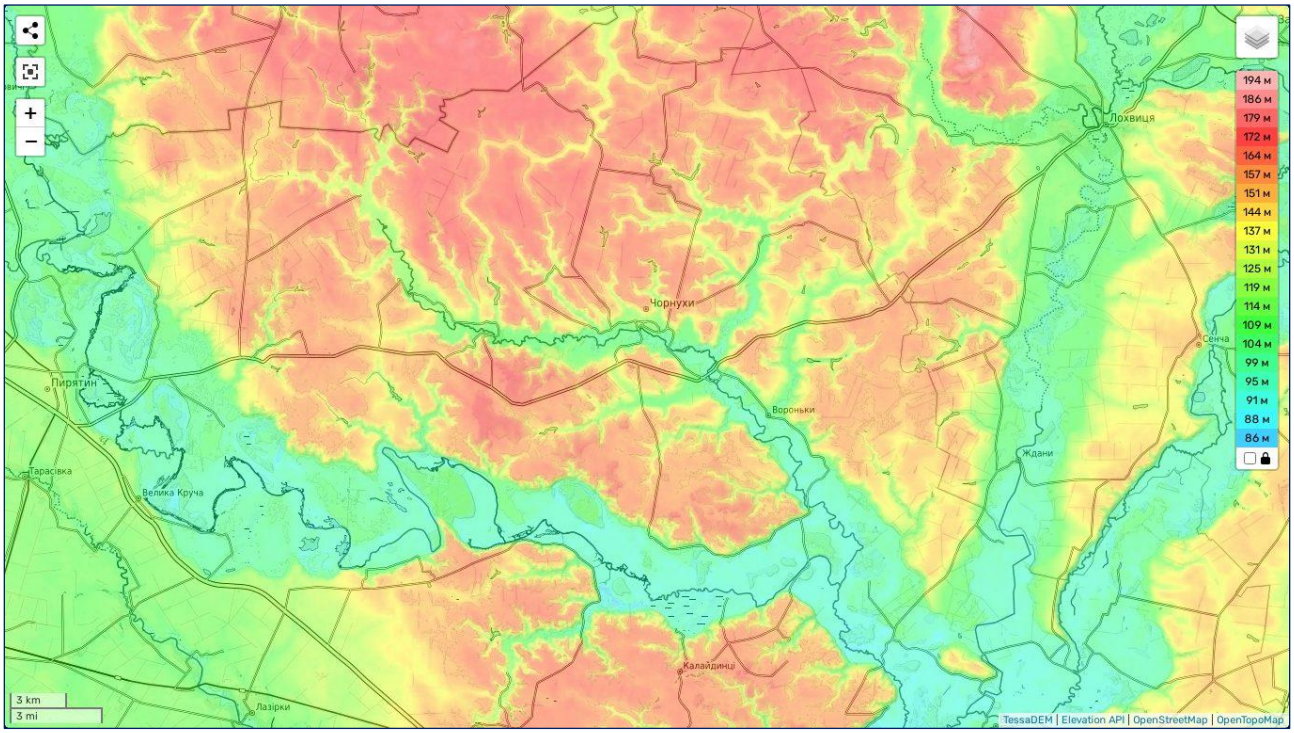

Рисунок 3. Карта типових ландшафтів Чорнухинської громади.

Сумсько-Хорольський район, рівнинний, в північній частині - підвищений, середньо розчленований, з перевагою типових малогумусних чорноземів.

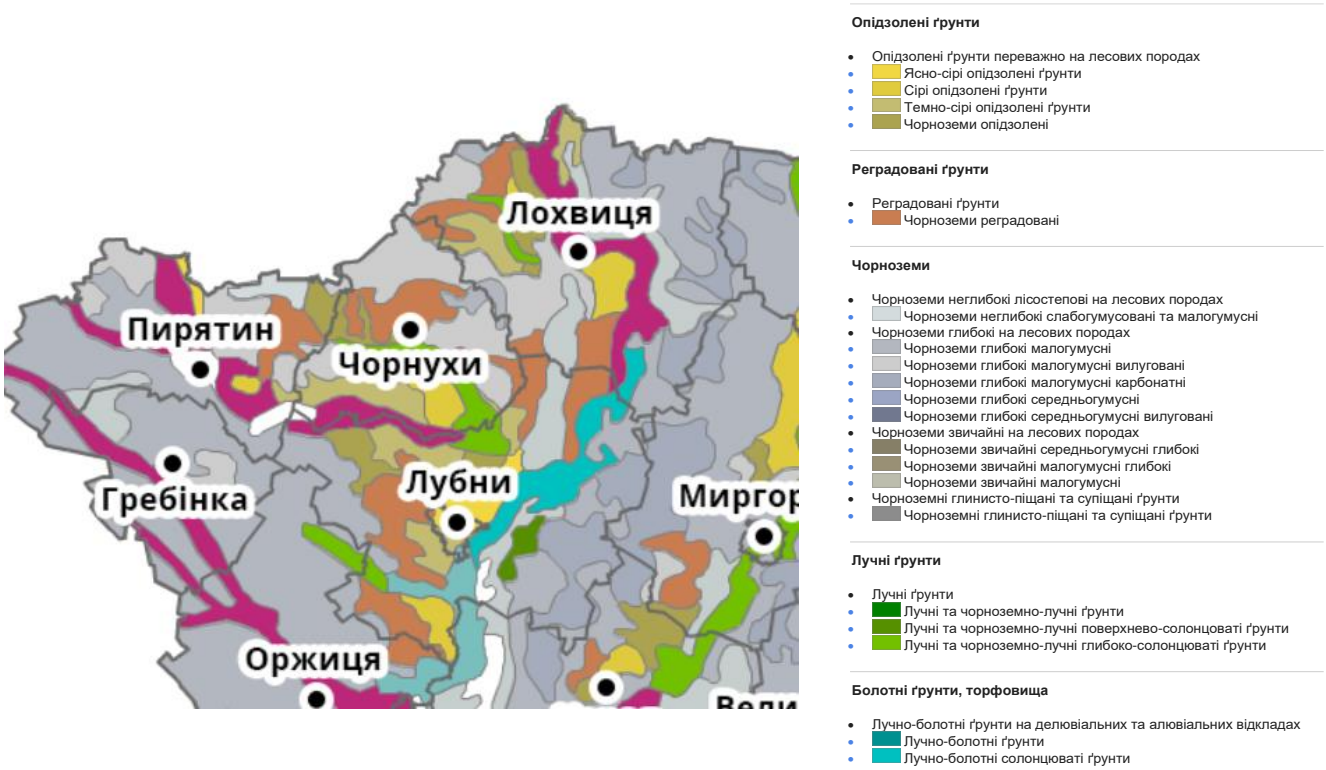

Рисунок 4. Ґрунти Чорнухинської громади[4].

Реградовані чорноземи розташовані острівцями у центральній і північній частині та є найсприятливішими для вирощування озимої пшениці. Чорноземи глибокі малогумусні вилугувані – поширені на півночі, чорноземи глибокі залишково-солонцюваті на лесових породах, вони приурочені до заплав Сули, Удаю. Мають ущільнений солонцюватий горизонт у межах гумусного шару.

Загалом, за даними порталу SuperAgronom.com[5], ґрунти Чорнухинської громади належать до груп середньої родючості. За 100-бальною шкалою вони перебувають в діапазоні 59-66 балів.

Антропогенне навантаження на навколишнє природне середовище протягом багатьох десятиріч спричинило значну техногенну ураженість агросфери. Основними чинниками антропогенного впливу на земельні ресурси регіону є сільське господарство, промисловість та транспорт. Використання земель без чіткого еколого – економічного та соціального обґрунтування стає причиною виникнення багатьох негативних явищ як екологічної, так і економічної природи. Зокрема, процеси водної та вітрової ерозії земель та інших несприятливих явищ у переважній більшості випадків спричинені саме нераціональним використанням і нехтуванням законами еколого-безпечного природокористування.

Основним джерелом забруднення ґрунтів у громаді є автотранспорт. Варто зауважити, що забруднені ґрунти є вторинним джерелом забруднення підземних та поверхневих вод, а також атмосферного повітря через незадовільний стан покриття вулиць, недостатню кількість зелених насаджень.

За низької культури сільськогосподарського природокористування, недосконалості й відсутності спеціальної сільськогосподарської техніки посилюються несприятливі процеси у ландшафтних комплексах. Це призводить до того, що природне середовище втрачає притаманні йому властивості до саморегуляції. Через частий обробіток землі розпилюється поверхня ґрунту, здійснюється його ущільнення колесами важких тракторів і комбайнів. Однією з причин втрати родючості – є багаторазовий обробіток ґрунтів різними знаряддями за

[4] https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win2
5 Карта родючості ґрунтів України — SuperAgronom.com

допомогою потужної і важкої техніки. Глобальною проблемою сьогодні є постійне зменшення вмісту гумусу, який відіграє провідну роль у формуванні ґрунту, його цінних агрохімічних властивостей.

Пестицидне навантаження на ґрунти у громаді, за антропоекологічною оцінкою[6] сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс), перебуває на рівні нижче середнього загальноукраїнського діапазону і оцінюється як умовно допустиме (перебуває в діапазоні від 1,0 до 2,3 при загальному діапазоні – від менше 1,0 до більше 4,9).

Серед комплексу агротехнічних заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, підтримання позитивного балансу поживних речовин у них, важливе місце належить внесенню мінеральних та органічних добрив.

Лісові масиви. Лісистість території громади становить близько 17,4%.

Територія належіть до Полтавського округу липово-дубових, соснових, дубово-соснових лісів, остепнених луків, лучних степів та евтрофних боліт.

Ареал поширення бузини лікарської, інших видів лікарських рослин.

Серед мисливсько-промислових видів тварин поширені козуля та лось європейський щільністю від 1 до 5 особин/100 км^2, свиня дика - від 6 до 15 особин/100 км^2, лисиця звичайна - 20-30 особин /100 км^2 . Ареал постійного проживання вовків.

Надра. Корисними копалинами на території громади є торф, цегельна сировина, строкаті глини неогена, бурі і червонобурі глини пліоцена і антропогена, піски мономінеральні кварцеві у відкладах полтавської світи.

Полтавщина займає шосте місце в країні за покладами торфу. Територія громади має поклади торфу. Проте видобуток торфу на території громади не проводиться.

На території громади наявні паливні корисні копалини - нафта і газ, видобувну діяльність здійснюють суб'єкти нафтогазовидобувної промисловості ТОВ «Надра-Геоінвест», ТОВ «Арабський енергетичний альянс ЮЕЙ», ТЗОВ «ВЕСТ-ГАЗ-ПЛЮС» та ТОВ «Регал Петролеум Корпорейшн Лімітед».

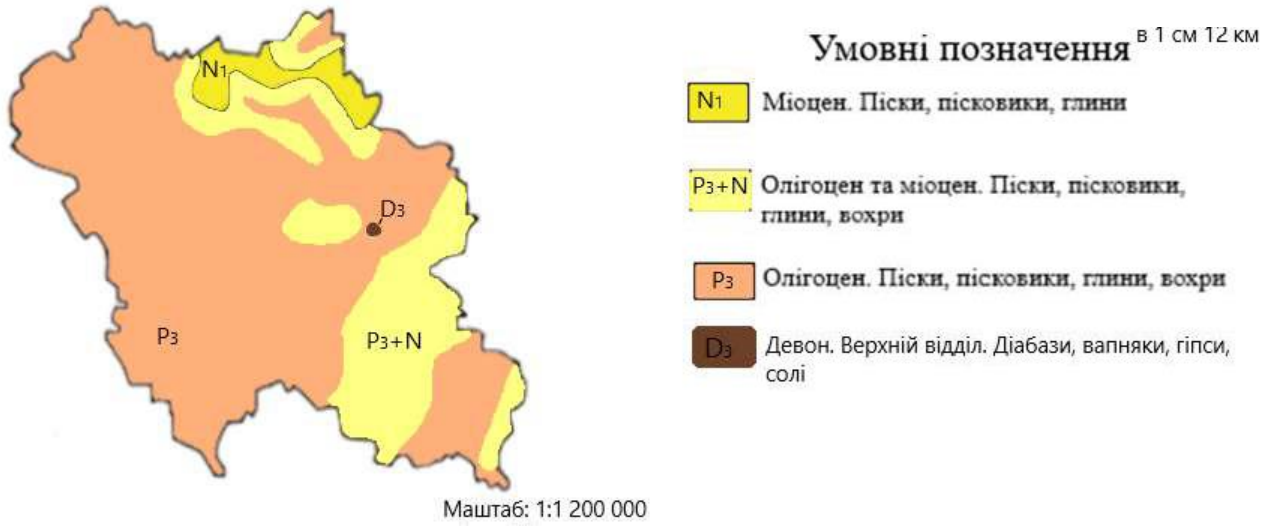

Рисунок 5. Корінні відклади на території Лубенського *району*[7].

Стан біорізноманіття. У статті 2 Конвенції про біологічне різноманіття (1992) термін біорізноманіття визначається як розмаїття живих організмів з усіх джерел, зокрема наземних, водних екосистем та екологічних комплексів, складовими яких вони є. Це поняття охоплює розмаїття в межах виду, між видами і розмаїттям екосистем. Біологічне різноманіття є національним багатством України, яке забезпечує екосистемні та біосферні функції живих

[6] Пестицидна навантаженість ґрунтів України (land.kiev.ua)

[7] https://geomap.land.kiev.ua/resources-5.html

організмів, їх угруповань та формує середовище життєдіяльності людини. На жаль, сьогодні біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, меліорації, спорудження водосховищ, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Головні загрози біорізноманіттю пов'язані сьогодні з діяльністю людини. Вони полягають у знищенні природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення), у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації видів людиною, поширенні чужорідних видів, розповсюдженні хвороб тощо. Знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин відбувається внаслідок розорювання земель, вирубування лісів, осушення або обводнення територій, промислового, житлового та дачного будівництва тощо.

Вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біорізноманіття, природні ресурси полягає в збільшенні площі деградованих, малопродуктивних та техногенно-забруднених земель, які потребують консервації.

Охорона природного фіторізноманіття у Полтавській області здійснюється шляхом ведення Переліку видів рослин, які не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або такими, що перебувають під загрозою зникнення у природних умовах на території Полтавської області і віднесені до третьої категорії (відповідне Рішення ухвалено вісімнадцятою сесію четвертого скликання Полтавської обласної ради 23 березня 2005 р.), створенням Зеленої книги Полтавщини, оптимізацією та розбудовою регіональної природно-заповідної екологічної мережі.

До списку карантинних видів рослин на території області занесено 4 види Амброзія полинолиста (Ambrósia artemisiifólia), Злинка канадська (Erigeron canadensis L.), Стенактис однорічний (Stenactis annua (L) Ness.), Портулак городній (Portúlaca oleráceа)

Об'єкти природно-заповідного фонду та їх сучасний стан. На території Чорнухинської громади є понад 8 об'єктів природно-заповідного фонду, в т. ч. 2 ландшафтних заказника, 2 гідрологічних заказника, 1 ботанічний заказник, 1 заповідне урочище та 2 ботанічні пам'ятки природи. Зокрема:

Таблиця 12. Місцеві об'єкти природно-заповідного фонду[8]:

№ п/п	Назва об`єкту	Категорія	Площа, га	Місцезнаходження заповідного об`єкту	Постанова, рішення, згідно якої створено даний об`єкт
1	Монастирище	Заказник ландшафтний	733	Вороньківське лісництво, кв. 15-35, Чорнухинське лісництво, кв. 66	Рішення Полтавської облради від 27.10.1994 р.
2	Балка Мангаревщина	Заказник ландшафтний	16,1	с. Бондарі	Рішення Полтавської облради від 27.10.1994 р.
3	Харсіцька полона	Заказник ботанічний	174	між. с. Харсіки та с. Бондарі, Чорнухинське лісництво, кв. 6-8	Рішення Полтавської облради від 27.10.1994 р.
4	Заплава ріки Многа	Заказник гідрологічний	183,3	між смт. Чорнухи та с. Кізлівка	Рішення Полтавської облради від 27.10.1994 р.
5	Піско-Удайський	Заказник гідрологічний	289,6	с. Піски-Удайські	Рішення облвиконкому № 74 від 17.04.1992 р.

[8] http://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-16.html

№ п/п	Назва об`єкту	Категорія	Площа, га	Місцезнаходження заповідного об`єкту	Постанова, рішення, згідно якої створено даний об`єкт
6	Липова дача	Заповідне урочище	619	с. Липове, Чорнухинське лісництво, кв.19-31, поблизу автошляху Київ – Шостка	Рішення облвиконкому № 74 від 17.04.1992 р. та рішення облради від 24.12.2002 р.
7	Скибенські дуби	Пам'ятка природи ботанічна	1,5	с. Скибенці	Рішення Полтавської облради від 07.12.2011 р.
8	Хейлівщинський дуб	Пам'ятка природи ботанічна	0,1	с. Хейлівщинці	Рішення Полтавської облради від 28.02. 2013 р.

Монастири́ще — ландшафтний заказник місцевого значення, який розташований на північно західній околиці села Постав-Мука.

Тут охороняються соснові та дубові насадження на місцевості з пересіченим рельєфом, у заболочених місцях зростає вільха чорна та береза повисла. У підвищеній частині заказника розташовані «Шведські вали», де частково зберіглася природна степова рослинність: ковила волосиста, Гвоздика армерійовидна, дзвоники болонські та широколисті.

Ба́лка Мангаре́вщина — ландшафтний заказник місцевого значення в Україні, який розташований на околицях села Бондарі.

Балка розташована між полями, має підвищену вологість, де зберіглася лучно-болотна та лучно-степова рослинність. Тут зростають шавлія гайова, лищиця волотиста, залізняк козацький, миколайчики польові, жовтець ілірійський, дзвоники сибірські та болонські, гадючник звичайний, свербіжниця польова, шавлія лучна, підмаренник руський, суниця, вероніка сива, волошка лучна, сон чорніючий, молочай кипарисовий.

У лучному різнотрав'ї представлені важливі кормові трави з родини бобових: люцерна румунська, чина бульбиста, горошок мишачий, конюшина лучна, альпійська, гірська та польова, лядвенець український. Також зростають лікарські рослини: звіробій звичайний, парило звичайне, буквиця лікарська, цмин пісковий, деревій майже звичайний, чебрець Маршалла.

Заказник має цінне наукове значення як найпівнічніший в Полтавській області природний комплекс лучного степу з багатою та різноманітною рослинністю.

Харсцька Полона — ботанчний заказник мсцевого значення в Украні, який розташований між селами Харсіки та Бондарі. Заказник підпорядкований державному підприємству «Пирятинський лісгосп».

Заказник створено з метою охорони та збереження лісового масиву на мальовничих крутосхилах долини річки Босаха (Полонка).

Схили балки заліснені робінією звичайною. Найбільшу площу в заказнику займає неглибоке заболочене днище балки, де зростають очерет звичайний, сідач коноплевий, валеріана висока, осока загострена, півники болотної. Деревно-чагарникова рослинність балки представлена вільхою чорною, вербами білою, попелястою, ламкою, тритичинковою, п'ятитичинковою.

По периферії болота зростають вербозілля лучне, герань лучна, перстач гусячий. Є невелика ділянка насаджень тополі чорної з підліском із свидини криваво-червоної, крушини ламкої, бруслини європейської. Трапляється регіонально рідкісний оман високий.

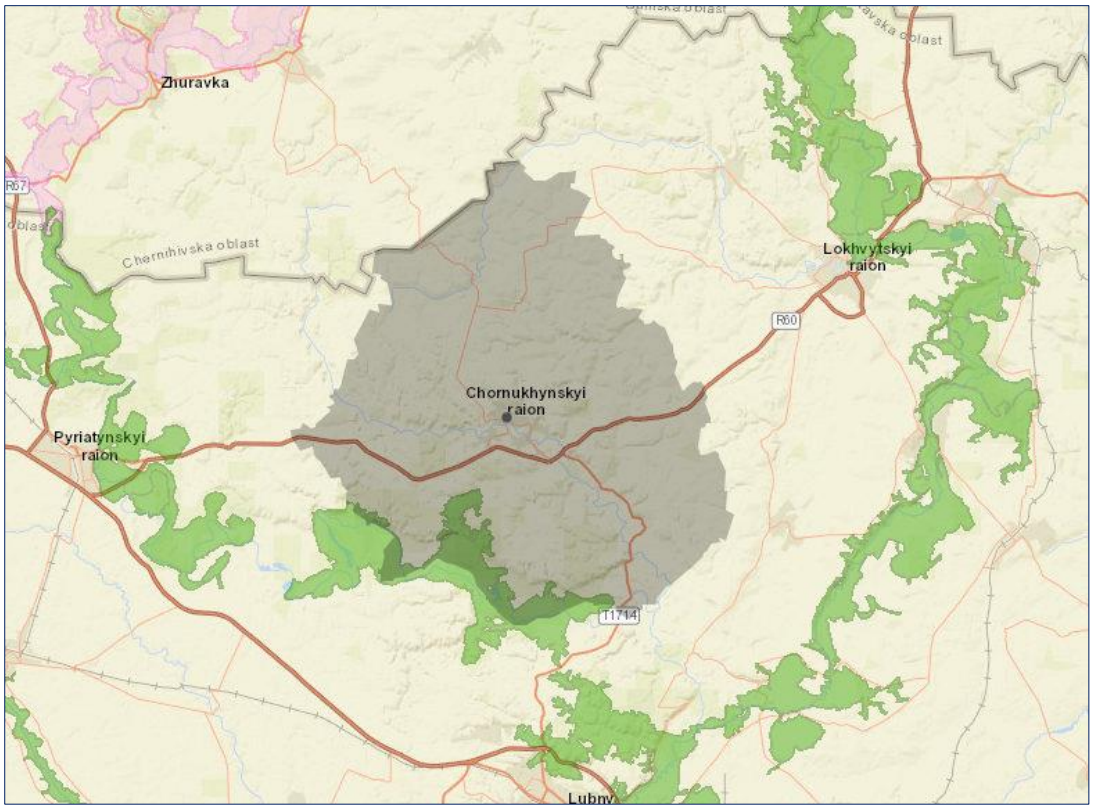

Рис. 2. Природо-охоронні території[9] Чорнухинської ТГ, які входять у «Смарагдову долину».

Запла́ва р. Мно́га — гідрологічний заказник місцевого значення в Україні. Розташований між селищем Чорнухи та селами Кізлівка і Харсіки.

Статус присвоєно для збереження цінної водно-болотної ділянки на лівобережній заплаві річки Многа.

Гідрологічний заказник «Піско-Удайський» – місце збереження водно-болотних угідь на заплаві р. Удай, гніздування та перебування під час міграцій птахів біляводного фауністичного комплексу понад 50% видів птахів, перерахованих в Україні). Гідрологічний заказник є стабілізатором клімату, регулятором ґрунтових вод і водного режиму річки Удай. Існують обмеження використання природи в межах існуючих охоронюваних земель.

Західна територія Чорнухинської громади (с. Піски Удайські) межує з гідрологічним заказником загальнодержавного значення «Червонобережжя».

Елементи природоохоронного збереження та розташування екологічних коридорів та елементів буферної зони на території Чорнухинської громади наведено у наступній таблиці.

Таблиця 13. Природоохоронний екокоридор та елементи буферної зони на території Миргородського району[10].

Екокоридор	Ключові території	Елементи буферної зони
Регіональні: Сулинський (74,0 км) **Місцеві:**	Гідрологічний заказник «Пологи»	Болота, солонцюваті луки, пасовища

[9] https://emerald.eea.europa.eu

[10] **Джерело:** «Розроблення регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області». Київ-Полтава, 2021 р.

Орільський (15,9 км), Оржицький (70,9 км), Удайський (129,0 км) **Місцеві (2-3 порядку):** Малі річки Сліпорід (78,5 км), Суха Оржиця (41,5 км), Гнила Оржиця, Сулиця (20,3 км), Войниха (33,65 км), Вільшанка (19,3 км), Кремянка (14,5 км), Многа (50,0 км), Тагамлик (46,6 км), Лип'янка (40,0 км), Сухий Тагамлик (28,6 км), Суха Лип'янка (24,4 км), Нехворощанка (13,4 км), Маячка (10,3 км), Ладиженка (12,1 км), Хурдиха (13,0 км), Чугак (10,0 км), Чевельча (30,8 км), Іржавець (31,8 км), Ржавець (18,5 км), Перевод (27,0 км), Оржиця (18,1 км), Руда (14,0 км), Колбаня (20,0 км)	Ботанічні пам'ятки природи «Морозівська дача», «Мгарська дача», гідрологічний заказник «В'язівський», ландшафтний заказник «Червонобережжя».	по берегах р. Сули: болота, вільхові, тополеві, вербові, широколистяні ліси, болота, заплавні та солонцюваті луки, стариці, лісосмуги, пасовища. Правий берег р. Удай: вільхові, тополеві ліси, болота, луки.
	Гідрологічні заказники «Плехівський», «Великоселецький», «Чутівський», ландшафтний заказник «Онишківський», гідрологічні заказники «Оржицький», «Яблунівський», «Тимківський», лісовий «Половець», заповідні урочища «Загать», «Кобеляк», «Манілове».	Лівий берег р. Сула: тополеві, вербові ліси, заплавні луки, пасовища, стариці затоки, протоки, та високотравні болота. Лівий та правий берег р. Оржиця: тополеві, вербові ліси, заплавні луки, пасовища, сіножаті та лісосмуги.
	НПП «Пирятинський», ландшафтний заказник «Дейманівський», гідрологічні «Харківецький», «Куквинський», загальнозоологічний «Леляківський», пам'ятка природи лісопарк «Острів Масальський».	болота, луки, широколистяні, тополеві, вільхові, соснові, мішані ліси, пасовища, сінокоси лівого та правого берегів р. Удай
	Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Червонобережжя», ландшафтний заказник «Монастирище», ботанічний заказник «Харсіцька Полона», гідрологічні заказники «Заплава р. Многа», «Піско-Удайський», заповідне урочище «Липова дача».	Правий берег р. Удай: степові ділянки на правому корінному березі, широколистяні, тополеві ліси, балкові системи, заболочені смуги, заплавні луки, пасовища Лівий берег р. Удай: тополеві, мішані (дубово-соснові), вільхові ліси, штучні соснові насадження, високотравні та перехідні болота, стариці, затоки, піщані та заплавні луки, пасовища

Загрози біорізноманіттю. Загальні закономірності антропогенних впливів на природні ценокомплекси в межах території Чорнухинської СТГ полягають у зменшенні площ луків, викликаних кліматичними процесами та подальшим використанням земель; трансформації рослинного покриву трав'яних ценозів, збільшення площ похідних ценозів.

Фауністичні процеси на території Чорнухинської СТГ мають ряд регіональних тенденцій. Зокрема тенденцію до суттєвого скорочення чисельності і видового багатства хижих тварин, мігруючих видів та зникнення макро- та мегафауни.

Серед причин негативного впливу на фауну Чорнухинської СТГ можна виділити: результат

традиційних форм природокористування (розораність території громади, агротехнології, що використовуються, виснажливе використання пасовищ), розвиток транспортної інфраструктури (регіональна автомобільна дорога державного значення (Р-60) територією громади складає Переважна більшість доріг місцевого значення має тверде покриття, але потребує ремонту, місцями - капітального. Обласні та районні автомобільні дороги місцевого значення мають протяжність 157,6 км , в тому числі: обласні – 78,8 км, територіальні – 78,8 км, інсуляризація видових ареалів і зниження рівня ґрунтових вод, збіднення кормової бази та мисливство (часткове розміщення угідь мисливського господарства на території громади).

Виходячи з проведених досліджень, спілкування з місцевими жителями та систематизації бібліографічних матеріалів про територію досліджень, в цілому нині можна виділити такі загрози біорізноманіттю території Чорнухинської СТГ: пряма і непряма господарська діяльність людини, кліматичні зміни та зміни водних режимів, загальні зміни параметрів середовища, сільськогопосподарські монокультури та виснажливе лісогосподарювання.

Пожежі. Значної шкоди довкіллю, ботанічному, орнітологічному, рекреаційному ресурсу території громади та збитків бюджету громади щорічно завдають масштабні ландшафтні пожежі на торф'яниках.

З 2018 по 2021 рік зафіксовано 512 пожеж на території громади. Громадою задля запобіганню стихійного лиха прийнято та впроваджується «Цільова соціальна програма пожежної безпеки та розвитку цивільного захисту Чорнухинської селищної ради на 2022-2024 роки».

Стан поводження з ТПВ. В населених пунктах Чорнухинської громади утворюються лише тверді побутові відходи IV класу.

На території Чорнухинської громади відсутні полігони ТПВ, паспортизовані сміттєзвалища, потужності з сортування та переробки вторинної сировини.

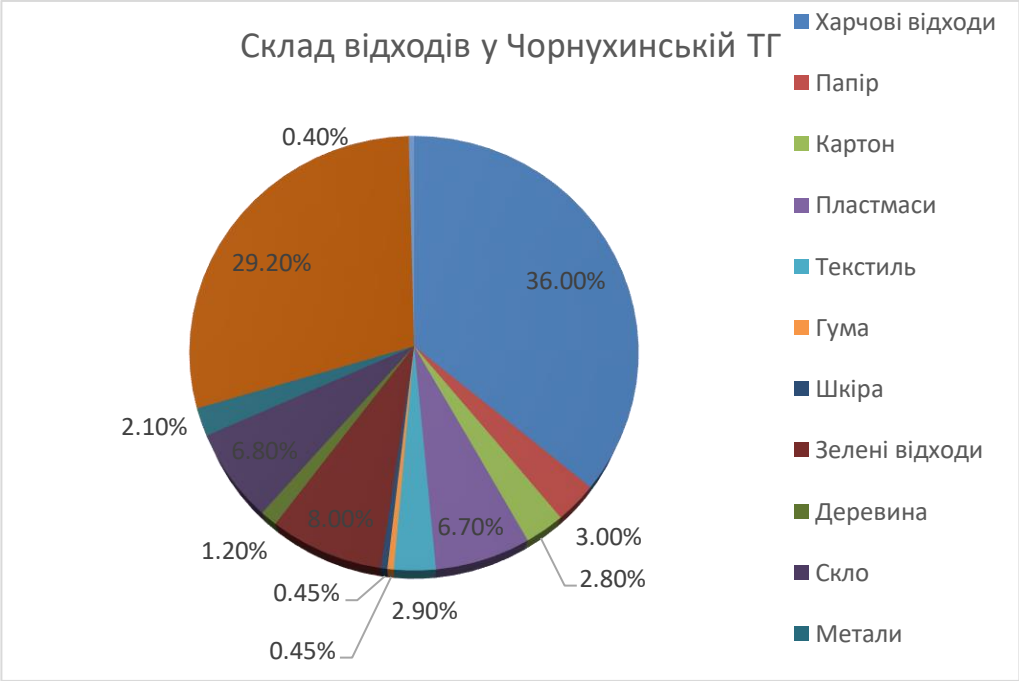

Рисунок 6. Морфологічний склад відходів Чорнухинської громади, %.

У 2022 році на принципі міжмуніципальної співпраці з Гребінківською, Новооржицькою, Пирятинською громадами Лубенського району Чорнухинська громада взяла участь у створенні спільного комунального підприємства КП «Екосервіс – 2022» на території Пирятинської ТГ. «Рішеннями 8 сесії восьмого скликання під час дії воєнного стану від 03.11.2022 № 358 та № 359 схвалено проєкт договору про співробітництво у формі утворення спільного комунального підприємства «Екосервіс-2022» та затверджено його статут. Проект реалізовано за методичної та технічної підтримки Програми розвитку GIZ, якою для КП було поставлено техніку та обладнання. Власний фінансовий внесок Чорнухинської територіальної громади у створене

комунальне підприємство 2023 року склала понад 800,00 тис. грн.

Перший етап роботи КП «Екосервіс-2022» - роздільний збір та вивезення, сортування твердого сухого сміття, наступні етапи - поступове запровадження збору, сортування, переробки та утилізації всіх видів сміття. У перспективному результаті планується ліквідація усіх сміттєзвалищ на території громади. Оформлення правовстановлюючих та розробка проєктних документів на місця видалення відходів та будівництво полігонів для відходів на території громади не доцільне.

За Субрегіональною стратегією поводження з ТПВ для Полтавської області Чорнухинська громада належить до Північно-Західного (Пирятинського) округу, на території якого збудовано, але не введено в експлуатацію утилізаційні потужності. У 2024 році нинішнє сміттєзвалище у Пирятині буде модернізовано новою картою для твердих побутових відходів. Довгострокова стратегія Пирятинського підкластеру передбачає скорочення побутових відходів розміщених на полігоні та збільшення відновлених відходів.

Вивезення ТПВ від частини населених пунктів Чорнухинської селищної ради (селище Чорнухи, с. Галяве, с. Кізлівка, с. Ковалі, с. Харсіки) здійснює комунальне підприємство «Чорнухи комунгосп», з яким частина населення громади (50,5%) уклала договори про надання відповідних послуг. Безоплатно для населення (за бюджетний рахунок) здійснюється вивезення ТПВ від населення Постав-Муківського старостинського округу.

У 2018 році в межах реалізації громадської ініціативи – переможця обласного конкурсу «Бюджет участі Полтавської області» - вперше запроваджено практику роздільного збору ТПВ, придатного для рециклінгу. Для збору та вивезення зібраної сировини було зареєстровано відповідну підприємницьку діяльність.

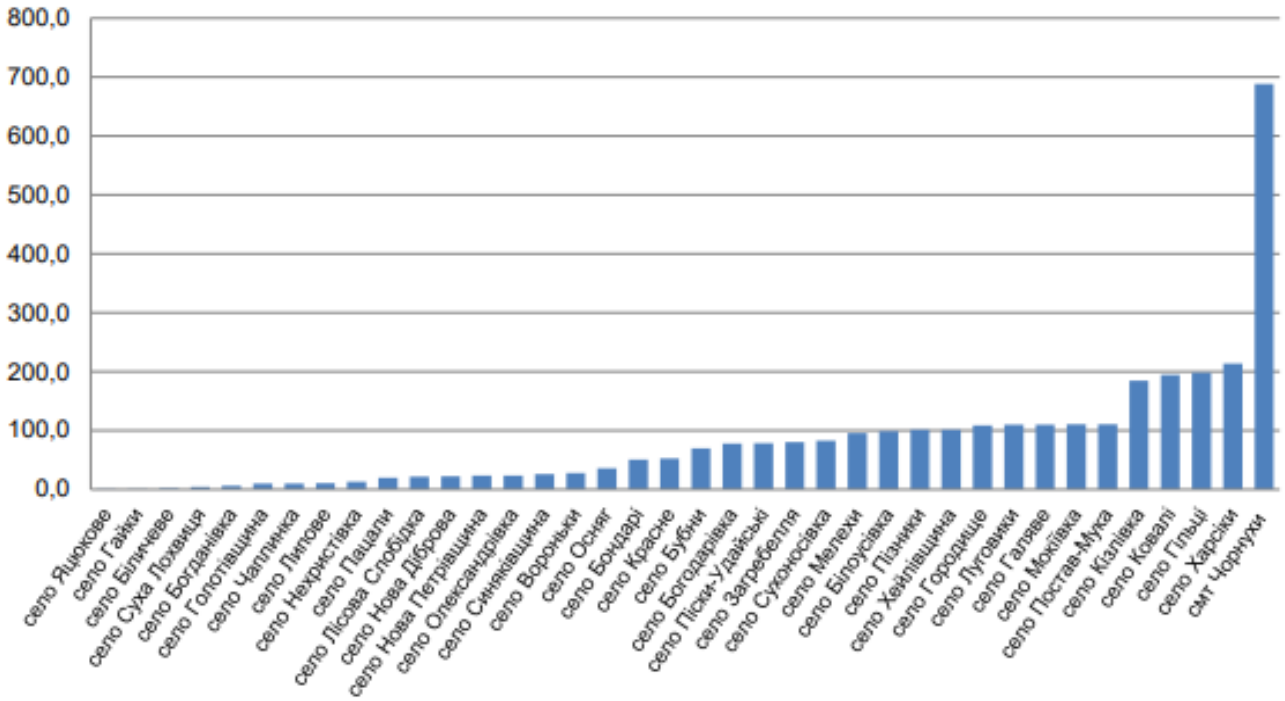

Рисунок 7. Обсяги твердих побутових відходів, що утворюються на території громади, т/рік

В межах реалізації проекту-переможця обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області «Удосконалення системи збирання твердих побутових відходів шляхом запровадження роздільного збору сміття на території Чорнухинської територіальної громади» за спів фінансування з обласного бюджету у 2019 році було збудовано та обладнано спеціальними контейнерами 29 стаціонарних критих майданчиків для роздільного збору ТПВ в більшості населених пунктів громади.

Населені пункти, приєднані до Чорнухинської громади лише у 2020 році (Богодарівський, Луговиківський, Хейлівщинський старостинські округи) не обладнані майданчиками для роздільного збору ТПВ. На більшості території громади ТПВ централізовано не вивозяться. Особливих збитків від забруднення зазнають околиці віддалених населених пунктів, у тому

числі на території природоохоронних зон.

Протягом 2020 – 2021 років та 2023 року Чорнухинська селищна рада скористалась послугами обласного Екобуса та за рахунок коштів екологічного фонду та співфінансування з обласного бюджету з території громади вивезено для утилізації частину небезпечних відходів – 221,7 кг відпрацьованих батарейок, 33 ртутних термометрів, 1638 люмінесцентних ламп.

У громаді вживають заходів для боротьби із поширенням стихійних сміттєзвалищ.

Загальний екологічний стан території Чорнухинської СТГ. Екологічний стан території характеризує низка показників, серед яких: антропоекологічний ризик, техногенне навантаження, радіаційний ризик, забрудненість природного середовища, стійкість природного середовища та ін.

Екологічний стан громади оцінюється як задовільний та помірно сприятливий для проживання населення. Для оцінки екологічних умов проживання населення було використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища (хімічного: атмосферного повітря, природних вод, ґрунтів, а також радіаційного), природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно- антропогенними процесами).

Великих підприємств-забруднювачів на території Чорнухинської громади немає. Потенційно-небезпечними об'єктами є також автозаправні станції: ТОВ "ТАТНЄФТЬ-АЗС-УКРАЇНА" та ТОВ "МАРС 2018" ("АВІАС").

Радіаційний стан. Згідно Постанови Кабінету міністрів України від 23.07.1991 р. № 106 та від 29.08.1994 р. № 600, територія громади не входить у перелік територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС.

Ризик радіаційного забруднення території Чорнухинської громади – мінімальний (від 5,1•10-5 до 1•10-4, де 1•10-5 – відсутній, а 5•10-3 – підвищений). На території громади відсутні радіаційно- небезпечні об'єкти.

Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я. За даними Державної служби статистики України, на 01 січня 2022 року чисельність населення громади становило 9818 осіб, з них – 7434 осіб проживає в сільських населених пунктах громади.

Частка населення, молодшого працездатного віку становить близько 11%. Понад 26 % населення становлять люди, старші пенсійного віку. Громада має складну демографічну ситуацію: динаміка чисельності населення Чорнухинської громади від'ємна та за 2001 – 2021 роки склала – 50,8 %. Одна з проблем, які негативно впливають як на демографічну ситуацію в громаді, так і на її територіальний розвиток - високий рівень фактичного безробіття, що є причиною відтоку економічно активного населення за межі громади/країни. Видатки на соціальні потреби, особливо у сфері охорони здоров'я та освіти зростають щороку, але не сприяють відтворенню населення і не вирішують проблеми демографії.

З 2019 по 2022 рік лише декілька населених пунктів громади (с. Чорнухи, с. Гайки, с. Харсіки, с. Ковалі, с. Гільці, с. Кізлівка, с. Мокіївка, с. Галяве, с. Хейлівщина,) мали позитивний приріст населення, інші – від'ємний.

Демографічна ситуація у громаді в 2022-2023 роках змінювалась основним чином під впливом міграційних процесів, викликаних широкомасштабним вторгненням російських військ – виїзд місцевих мешканців за кордон та поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб, переважна більшість яких жінки з дітьми. Ймовірний приріст населення за рахунок внутрішньо переміщених осіб, у випадку їх інтеграції у громаду, сприятиме її омолодженню, збільшенню частки жіночого населення.

Протягом 2022 року у зв'язку з військовими діями на південно-східних територіях країни, до громади прибуло 1762 внутрішньо-переміщених осіб, у тому числі 518 дітей. Всі вони були рівномірно розподілені поміж населених пунктів Чорнухинської громади. Станом на 01 серпня 2023 року на території громади перебували 1263 зареєстровані внутрішньо переміщені особи.

Очікувана середня тривалість життя складає 70,9 років: 63,7 – чоловіки, 72,8 – серед жінок. Смертність населення на території громади більш, ніж утричі перевищує народжуваність.

Комунальне підприємство «Чорнухинський центр первинної медико-санітарної допомоги» є закладом охорони здоров'я – комунальним унітарним некомерційним підприємством, що надає первинну медичну допомогу та здійснює управління медичним обслуговуванням населення, а також вживає заходів із профілактики захворювань населення та підтримання громадського здоров'я.

Структурними підрозділами КП «Чорнухинський центр первинної медико-санітарної

допомоги» Чорнухинської селищної ради» є:

- амбулаторії загальної практики сімейної медицини у межах Чорнухинської селищної територіальної громади: Чорнухинська АЗПСМ та Вороньківська АЗПСМ;
- 18 фельдшерсько-акушерських пунктів в населених пунктах Чорнухинської громади (с. Гільці, с. Вороньки, с. Мелехи, с. Мокіївка. с. Білоусівка, с. Красне, с. Пізники, с. Ковалі, с. Галяво, с. Постав-Мука, с. Сухоносівка, с. Бондарі, с. Піски-Удайські, с. Городище, с. Луговики, с. Бубни, с. Богодарівка, с. Осняг, с. Хейлівщина).

КП «Чорнухинський центр первинної медико-санітарної допомоги» Чорнухинської селищної ради надає пацієнтам на безоплатній та оплатній основах послуги вторинної (спеціалізованої) стаціонарної медичної допомоги в стаціонарних умовах лікарями відповідної спеціалізації у плановому порядку або в екстрених випадках і передбачає надання консультацій, проведення діагностики, лікування, реабілітації та профілактики хвороб, травм, отруєнь, патологічних і фізіологічних (під час вагітності та пологів) станів; направлення пацієнта відповідно до медичних показань для надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги з іншої спеціалізації або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги тощо.

Перелік медичних послуг, що надаються:

№ 4 "Стаціонарна допомога дорослим та дітям без проведення хірургічних операцій"

№ 9 "Профілактика, діагностика, спостереження, лікування та реабілітація пацієнтів в амбулаторних умовах"

№ 23 "Стаціонарна паліативна медична допомога дорослим та дітям"

№ 24 "Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям"

№ 34 "Стоматологічна допомога дорослим та дітям"

№ 60 Медичний огляд осіб, який організовується територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки

Станом на 01.01.2023 року 8500 жителів громади уклали декларації з сімейними лікарями, що перебувають у трудових відносинах з підприємством.

Всього в структурі закладів охорони здоров'я Чорнухинської селищної ради - 162,5 штатних одиниць, у тому числі лікарів – 30,25 од., середнього медичного персоналу – 66 од., молодшого медичного персоналу – 25,5 од., адміністративного та іншого персоналу – 38,75 од. У структурі амбулаторії є такі підрозділи: реєстратура, кабінет лікаря загальної практики- сімейного лікаря, маніпуляційний кабінет, кабінет профілактичних щеплень, фізіотерапевтичні кабінети, допоміжні кабінети.

Безпека. На території громади наявна 21 захисна споруда, у тому числі 16 протирадіаційних та 5 найпростіших укриттів. Серед протирадіаційних укриттів обмежено придатні – 5 од. та потребують проведення ремонтних робіт – 10 од.

В закладах освіти облаштовані 4 протирадіаційних та 4 найпростіших укриттів.

Один заклад охорони здоров'я має найпростіше укриття.

Оповіщення населення сільських населених пунктів відбувається засобами мобільного зв'язку. В центрі громади – смт Чорнухи – функціонує центральна автоматизована система оповіщення.

Інфраструктура та матеріальні активи. Чорнухинська територіальна громада має розгалужену мережу закладів освіти та галузі культури, охорони здоров'я та соціального захисту населення.

Схема розселення на території Чорнухинської громади та низька щільність населення ускладнює територіальну доступність загальноосвітніх послуг.

Для забезпечення територіальної доступності до освітніх послуг та підвозу дітей до закладів освіти задіяні 10 шкільних автобусів.

Основними проблемами ЗЗСО Чорнухинської громади є потреба в ремонті приміщень, оновленні та модернізації матеріально- технічної бази закладів освіти (придбання устаткування, інструментів, приладів, матеріалів для проведення навчального процесу). Водночас потребує подальшого удосконалення і система роботи з організації навчання осіб з особливими освітніми потребами тощо.

Центральним закладом культури Чорнухинської громади є Центр культури і дозвілля, який має 19 філій-клубних закладів, при яких діє 64 творчих колективи (611 учасників). Щороку ЦКіД забезпечує проведення ряду заходів з нагоди календарних свят та пам'ятних дат, а також обласного літературно-мистецького свята «Благословенні ви, сліди мандрівника Сковороди».

Проблемою Чорнухинського Центру культури і дозвілля залишається відсутність належного обладнання сцени та компетентного технічного персоналу, репетиційного простору для хореографічних колективів, фахівців з підготовки вокалістів. З іншого боку залишається проблемою низька активність сільських клубних закладів, втрата мотиваційних традицій: творчої звітності та фестивального руху, конкуренції між аматорськими колективами та розвиткових заходів.

Після об'єднання громади колишня районна бібліотека була трансформована в комунальний заклад «Публічна бібліотека ім. Г.С. Сковороди Чорнухинської селищної ради», що має 17 бібліотек-філій. Крім традиційної бібліотечної справи даним закладом здійснюється активна клубна робота.

Населені пункти Чорнухинської територіальної громади переважно газифіковані. Не мають доступу до мережі газопостачання малонаселені віддалені сіла та у повному складі населення Постав-Муківського старостату – всього приблизно 6,2% населення.

Загальна протяжність мережі вуличного освітлення по населених пунктах громади становить 108,1 км. Протягом 2021 року у смт Чорнухи проведено реконструкцію вуличного освітлення на суму 42,84 тис. грн. Домогосподарства громади використовують індивідуальне теплотехнічне опалювальне обладнання, а промислові підприємства – власні котельні. Адміністративний центр громади газифіковано.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Туристична інфраструктура громади слабо розвинута. Відтак закладів розміщування і харчування у громаді небагато. Навантаження внаслідок перебування численних туристів не відбувається.

Серед історико-архітектурних пам'яток та ландшафтних ресурсів для використання короткочасного відпочинку та зеленого туризму у громаді виділяються:

– Основним об'єктом матеріальної культурної спадщини є місцевий літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди,

– Мережа будівель земських шкіл за проектом видатного архітектора і художника Опанаса Сластіона. Крім селища Чорнухи, шкільні будівлі у різному стані збереженості знаходяться у селах Харсіки, Кізлівка, Піски-Удайські, Мокіївка, Курінька, Синяківщина, Богодарівка, Гільці, Бондарі.

– Території ландшафтних та гідрологічних заказників.

Екологічне управління та моніторинг. Питаннями екологічного управління та моніторингу в межах своїх повноважень займається виконавчий комітет Чорнухинської селищної ради. Водночас у межах своїх повноважень стежать за дотриманням норм природо-охоронного законодавства й інші структурні підрозділи селищної ради, зокрема: відділ комунального господарства та благоустрою; відділ містобудування та архітектури; та ін.

В Чорнухинській СТГ затверджено низку місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю. Серед них:

– Програма благоустрою населених пунктів Чорнухинської селищної ради на 2022-2024 роки

– Цільова соціальна програма пожежної безпеки та розвитку цивільного захисту населення Чорнухинської селищної ради на 2022-2024 роки

– Програма розвитку земельних відносин, раціонального використання та охорони земель на території Чорнухинської ТГ на 2022 -2024 роки

– Програма створення використання місцевого матеріального резерву для запобігання ліквідації назвичайних ситуацій на території Чорнухинської селищної ради на 2023 рік

– Програма "Безпечна громада на 2022-2024 роки"

– Програма охорони навколишнього природного середовища Чорнухинської селищної ради на 2022-2024 роки в новій редакції.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації в громаді та його негативного впливу на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас не прийняття Стратегії та Плану заходів спричинить не вирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків, а поступальний рух у напрямку сталого розвитку та підвищення рівня екологічної безпеки

навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення буде припинено. Зокрема:

– екологічна культура мешканців громади залишатиметься на низькому рівні;

– забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні;

– не розвиватиметься система роздільного сортування сміття в громаді;

– не буде оновлено існуючі та не буде створено нові насадження у межах населених пунктів громади на землях відповідного призначення;

– зменшиться біорізноманіття флори та фауни, а також скорочення асиміляційної спроможності біоценозів через зменшення уваги до природоохоронних територій та об'єктів призведе до їх занедбання та руйнування;

– зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;

– фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення в смт Чорнухи спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;

– непроведення реновації та створення зелених зон, відмова від поліпшення санітарного та екологічного стану водних об'єктів не сприятиме адаптації населення до змін клімату;

– неефективною залишатиметься мережа закладів охорони здоров'я;

– погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості медичних послуг не зростатиме;

– низькою залишатиметься енергоефективність комунальних будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я;

– погіршуватиметься якість дорожнього покриття та дорожньої інфраструктури доріг місцевого та регіонального значення, на цьому фоні зростатиме негативний вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання;

– зросте руйнівна дія природних катаклізмів на інфраструктуру громади.

В разі неприйняття Стратегії та Плану заходів, інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади може спричинити загрози техногенного характеру та накопичення проблем, що загострять екологічну ситуацію в громаді. Особливу загрозу становитиме забруднення поверхневих вод, що посилюватиметься природними катаклізмами.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Розвиток громади забезпечуватиме поєднання зусиль, скерованими на заохочення економічного зростання громади, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на навколишнє природне середовище.

У Стратегії та Плані заходів, відповідно до стратегічного бачення розвитку Чорнухинської СТГ, визначено стратегічні та оперативні цілі й завдання. У таблиці 3.1 для наведено можливий вплив стратегічних і оперативних цілей Стратегії на стан довкілля на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум, культурна і природна спадщина.

Таблиця 14. Вплив цілей Стратегії на компоненти довкілля

Фактори впливу	**Компоненти довкілля, що зазнають впливу**							
Стратегічні та оперативні цілі	**Людина і здоров'я**	**Біорізно- маніття і ПЗФ**	**Ґрунт**	**Поверхневі і підземні води**	**Повітря**	**Образ ландшафту**	**Шум**	**Культурна і природна спадщина**
А. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.								
А.1. Здорове та захищене населення	+	+	0	+	+	0	+	+
А.2. Сучасні освітні послуги та особистісний розвиток з урахуванням умов доступності	+	+	0	0	0	+	+	+
А.3. Локальна ідентичність, Забезпечення культурних, духовних потреб населення	+	+	0	0	0	0	0	+
А.4. Консолідація громади та залучення до управління місцевим розвитком	0	0	0	0	0	0	0	+
В. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ГРОМАДИ.								
В.1. Ефективне використання інвестиційних ресурсів	0	0	+	+	0	0	0	0
В.2. Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості	0	0	+/-	0	+/-	0	+/-	0
В.3. Розвиток інституційної спроможності	0	0	0	0	0	0	0	0
С. РОЗУМНИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК.								
С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів	+	0	+	+	+	+	0	+
С.2 .Енергозабезпечення та енергоефективність	+	+	0	0	+	+	+	+
С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності	+	+	0	0	+	+	+	0

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний налив, (+) – позитивний вплив.

Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року спрямовані на забезпечення комфортних і безпечних умов для життя населення громади, реалізація завдань має зменшити негативний вплив на довкілля і здоров'я населення. Стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу в результаті реалізації цілей документів державного планування, детально описані у розділі 2.

Впливи на довкілля та умови життєдіяльності населення можливо очікувати при реалізації завдань, які будуть виконуватися із використанням будівельної техніки. При цьому очікуються короткочасні незначні впливи на стан атмосферного повітря, водні об'єкти, ґрунти, шумове навантаження. Це, наприклад, такі завдання:

– очищення системи ставків, інших водних об'єктів на території громади, ремонт водоочисних споруд;
– налагодження регулярного збору та вивезення твердих побутових відходів, запровадження роздільного їх збирання, запобігання появі стихійних сміттєзвалищ;
– просування створення фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації;
– ремонт доріг та вулиць;
– благоустрій громадського простору;
– розвиток велоінфраструктури;
– впровадження енергозберігаючих технологій в комунальних закладах;
– модернізація мережі централізованого водопостачання водовідведення, що дає підстави припускати достатньо високий рівень забезпечення в майбутньому якісною питною водою і відсутності ризиків для здоров'я населення, що підключене до централізованої системи водопостачання.

Найсуттєвішим впливом на повітряне середовище, водні ресурси та ґрунти є життєдіяльність людей та функціонування підприємств, в т. ч. викидами, які спричиняє автотранспорт. Викиди, пов'язані із експлуатацією автотранспорту, негативно впливатимуть на зниження якості атмосферного повітря та ґрунтів (на відстані до 1 км), особливо уздовж магістральних для громади автошляхів (регіональної автомобільної дороги державного значення (Р-60), та територіальної автомобільних доріг обласного та місцевого значення.

Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства. Компенсаційними заходами є створення територій зелених насаджень обабіч автошляхів. Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств доцільно оновити інженерні мережі водовідведення та очисні споруди.

Окрім того, основний негативний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення роботи з управління відходами.

Автомобільний транспорт, який проїжджає громадою, окрім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, спричиняє також акустичне забруднення, яке є одним з чинників розвитку серцево-судинних захворювань (що є основною причиною смертності населення). Особливо уражені шумовим забрудненням населені пункти, через які проходять магістральні для громади автошляхи, і на яких наявні ділянки житлової забудови незахищеної або недостатньо захищеної шумоізолюючими засобами – зеленими насадженнями чи шумозахисними екранами. Озеленення території населених пунктів та благоустрій громадських просторів Чорнухинської СТГ відбуватиметься комплексно.

В разі прийняття Стратегії та Плану заходів характеристики стану довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться. Проте в середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації заходів Стратегії та Плану заходів, які передбачені оперативною ціллю С.3. «Безпека довкілля та життєдіяльності» (передбачає формування екологічної свідомості в мешканців громади; забезпечення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та

природного характеру; впровадження енергозберігаючих технологій; підвищення рівня особистої та громадської безпеки на території громади; благоустрій громадського простору; підвищення ефективності системи управління відходами), очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців громади.

Відтак реалізація Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року не супроводжуватиметься негативним впливом на навколишнє природне середовище. Водночас реалізація більшості оперативних цілей Стратегії та проєктів Плану заходів має сприяти позитивному впливу на довкілля в територіальній громаді.

3. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються стратегії, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Основні екологічні проблеми, характеристики ризиків, територіальні прив'язки та основні завдання, визначені Стратегією та Планом заходів, щодо розв'язання даних проблем наведено у наступній таблиці.

Таблиця 15. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з документом державного планування.

Основні проблеми	Характеристика ризиків	Територіальна прив'язка	Завдання, визначені Стратегією
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами	Магістральні вулиці; ділянки виробничого призначення	Ремонт доріг та вулиць
Забруднення водного басейну (як поверхневих, так і підземних вод)	Скид поверхневого стоку, що формується на території громади без очистки та недостатня якість очищення стічних вод на очисних спорудах	Територія прибережних захисних смуг, а також в прилеглих місцях будинків садибної забудови в населених пунктах громади	Очищення системи ставків, інших водних об'єктів на теренах громади, ремонт гідротехнічних споруд. Модернізація очисних споруд. Створення кліматичних насаджень.
Забруднення ґрунтів	Біологічне та хімічне забруднення ґрунтів	Територія несанкціонованих сміттєзвалищ; поля для с/г виробництва	Стимулювання відмови мешканців громади від спалення залишків сільгоспвиробництва та боротьба з інвазійними рослинами
Недосконала система управління відходами	Відсутність ефективної системи управління відходами, наявність на території громади несанкціонованих звалищ	Територія громади	Налагодження регулярного збору та вивезення твердих побутових відходів, укладання договорів з населенням про вивезення ТПВ, запровадження роздільного збирання ТПВ
Погіршення здоров'я населення	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту	Території уздовж магістральних для громади автошляхів та вулиць, території прилеглі до виробничих площ	Ремонт доріг та вулиць. Створення кліматичних насаджень.
	Відсутність централізованого водопостачання, незадовільна якість води у громадських колодязях	Території, не забезпечені централізованими мережами водопостачання	Забезпечити населення якісною питною водою

Екологічні проблеми Чорнухинської СТГ доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття.

Забруднення атмосферного повітря відчувається, головним чином, в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. Чорнухинською громадою проходить автомобільна дорога державного значення Р-60 «Кролевець – Пирятин», протяжністю територією громади 33,84 км. Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування, що проходять територією громади складає 187,3 км. Обласні та районні

автомобільні дороги місцевого значення мають протяжність 157,6 км. В межах Чорнухинської громади проходить 20,88 км обласної автомобільної дороги місцевого значення О1723375 (колишня Т-1714). Відтак головними генераторами забруднення атмосферного повітря на території громади можна вважати пересувні джерела забруднення.

Забруднення від автотранспорту є найбільш критичним фактором впливу на здоров'я населення оскільки вплив відбувається безпосередньо в зоні дихання людини. Цей фактор має прояв переважно на магістральних вулицях та на вулицях, що мають покриття низької якості.

Основною проблемою забруднення поверхневих вод в Чорнухинської СТГ є скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод в поверхневі води, оскільки каналізаційні очисні споруди майже повністю амортизовані. Скид неочищених та недостатньо очищених комунальних і промислових стоків відбувається внаслідок фізичного та морального зносу очисних споруд і недостатністю коштів на будівництво, ремонт та їх реконструкцію.

Забруднення підземних водоносних горизонтів зумовлене багатьма чинниками. Зокрема, комплекс каналізаційних очисних споруд у сучасному їх стані являє собою потенційне джерело. Точками ризику можуть бути також покинуті та незатампоновані свердловини та колодязі.

Окрім того, з метою охорони поверхневих водних об’єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж водойм та водотоків повинні бути винесені в натуру межі прибережних захисних смуг водойм та водотоків.

Поверхневі шари ґрунтів легко забруднюються. Великі концентрації в ґрунті різних хімічних сполук – токсикантів згубно впливають на життєдіяльність ґрунтових організмів. При цьому втрачається здатність ґрунту до самоочищення від хвороботворних та інших небажаних мікроорганізмів, що здатні викликати важкі наслідки для людини, рослинного і тваринного світу.

Щорічно на поля території громади вносять багато мінеральних добрив та хімічних засобів боротьби зі шкідливими організмами. Циркуляція токсичних речовин, що надходять із засобами хімізації у ґрунт, воду, атмосферу згубно впливає на стан навколишнього середовища та здоров’я населення.

Регіональну автомобільну дорогу державного значення Р-60 та інші автомобільні шляхи можна вважати чинником забруднення ґрунтів Чорнухинської СТГ. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів та залізничної колії містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж зазначених автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Основними причинами, що можуть спричинити до збіднення біорізноманіття, є антропогенні чинники:

- ризик забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових – проведення лісогосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період;
- порушення технології заготівлі деревини;
- самовільні рубки.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на стан здоров’я мешканців громади гальмується низкою проблем пов’язаних, головним чином, з функціонування закладів охорони здоров’я в громаді, а саме:

- потребою в ремонті будівель закладів охорони здоров’я (зокрема, потреба в капітальному ремонті амбулаторії в смт Чорнухи);
- потреба в розвитку соціально-психологічної допомоги;
- брак кваліфікованих лікарів, зокрема реабілітологів;
- потреба в оновлені матеріально-технічної бази закладів охорони здоров’я;
- потреба в оновленні лабораторного обладнання;

– потреба в автотранспорті спеціального призначення тощо.

Окремим суттєвими фактором впливу на стан здоров'я населення громади варто розглядати використання питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що провокує ризики інфекційних захворювань та розвитку гіпоксії через наднормативний вміст нітратів.

Прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів з реалізації документів державного планування досить складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки, вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства, так і транспорту.

4. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.); Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних. В Чорнухинській СТГ розташована частина Смарагдової мережі (Гідрологічний заказник «Піско-Удайський», заплава р. Многа та інші території).

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угіддя міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території громади вищезазначені угіддя відсутні.

Крім того, Стратегія розвитку Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року орієнтовані на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

1. Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).
2. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, зокрема закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проектів районного проектування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико- культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативно-правових документів, зокрема:

1. Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695.
2. Стратегії сталого розвитку «Україна – 2030», схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.
3. Регіонального плану управління відходами у Полтавській області до 2030 року.
4. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022 – 2027 роки («Довкілля - 2027»).

Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022 – 2027 роки передбачає стабілізацію і поліпшення стану навколишнього природного середовища шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем з урахуванням природних та економічних особливостей регіону.

Реалізація програми «Довкілля - 2027» забезпечить:

– Мобілізацію матеріальних та фінансових ресурсів, координацію заходів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та господарюючих суб'єктів, залучення громадськості до природоохоронних дій через екологічну освіту та інформування населення.

– Перехід до системи інтегрованого збалансованого управління у сфері використання і відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки території.

– Зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря.

– Поліпшення якості поверхневих вод внаслідок будівництва нових та реконструкції (ремонту, модернізації) існуючих очисних споруд.

– Зменшення кількості захоронення промислових і твердих побутових відходів внаслідок запровадження новітніх технологій, системи роздільного збору відходів, будівництва об'єктів поводження з відходами (заводів, установок, ліній з переробки та утилізації відходів), посилення контролю за експлуатацією полігонів твердих побутових відходів.

– Захист територій від затоплення і підтоплення.

– Припинення втрат біотичного та ландшафтного різноманіття, розширення мережі природно-заповідного фонду і формування регіональної екомережі.

– Створення ефективної системи екологічної освіти та інформування населення з питань охорони навколишнього природного середовища.

– Удосконалення системи моніторингу навколишнього природного середовища.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року №2354-VIII (зі змінами) регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року №2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

– впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;

– вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

– створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;

– зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;

– збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;

– зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне

середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст (зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);

– забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;

– забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;

– забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;

– стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування

– впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У вище згаданому законі СЕО визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні.

Реалізація стратегії скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії поводження з відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо.

Впровадження стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому прописані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 №213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану

водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року №1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Основними нормативно-правовими актами у сфері екології та користування водними ресурсами є:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
3. Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
4. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 р. №116);
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами).

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно- гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року відповідає ряду зобов'язань:

– пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

– проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;

– проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

– підвищення комфортності сформованої селищної забудови за рахунок її реконструкції,

відновлення і модернізації;

– вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;

– вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ та впровадження роздільного збору сміття;

– забезпечення загальної доступності Стратегії та Плану заходів, а також самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року, відповідають встановленим на національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховує більшість з них і передбачає комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

5. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (і, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів. Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

На території Чорнухинської СТГ за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні. Відтак настання синергічних наслідків також не очікується.

Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії та Плану заходів на складові довкілля відповідно до контрольного переліку питань, наведеного в наступній таблиці.

Таблиця 16. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?				+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	

11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?		+		
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		+		+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			+	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			+	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			+	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		+		+

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		+
37. Суттєвий вилив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+		+
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

В результаті реалізації Стратегії та Плану заходів стан довкілля та умови життєдіяльності населення, стан його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу не погіршиться, а можливо зміниться в кращу сторону, з огляду на врахування екологічної складової в соціальному та економічному аспектах розвитку громади.

На основі наведених в таблиці 17 оцінок можна зробити наступні **висновки щодо ймовірного виливу Стратегії та Плану заходів на довкілля**:

1. Атмосферне повітря. Оперативна ціль В.2. «Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості» Стратегічної цілі А.1. «Здорове та захищене населення» передбачає розвиток комунальних підприємств та установ громади, розвиток фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів, сприяння розвитку підприємницьких навичок в мешканців та мешканок громади тощо. Відтак можна очікувати збільшення кількості автотранспортних засобів на території громади, що в перспективі може спричинити до збільшення об'єму викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел (особливо на магістральних для громади автошляхах).

Водночас реалізація завдань інших оперативних цілей – С.3.1. «Вдосконалити систему екологічної безпеки та поводження з ТПВ», С.3.2. «Посилити ефективність використання лісових та водних ресурсів, сприяти збереженню та розвитку рекреації», С.3.3. «Забезпечити діяльність пожежно-рятувальної служби, посилення громадської безпеки та цивільного захисту населення» Стратегічної цілі С.3. «Безпека довкілля та життєдіяльності» та С.1.1. «Покращити дорожню та вуличну інфраструктуру, сприяти розвитку системи пасажирського перевезення»

Стратегічної цілі С.1. «Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів» передбачають формування якісної дорожньої та придорожньої інфраструктури в громаді, впровадження енергозберігаючих технологій, формування екологічної свідомості у мешканців громади. В середньостроковій перспективі це дозволить зменшити кількість шкідливих викидів в атмосферне повітря і матиме позитивний вплив на стан довкілля загалом та атмосферного повітря зокрема.

2. Водні ресурси. Оперативні цілі С.1. «Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів» та завдання С.3.2. «Посилити ефективність використання лісових та водних ресурсів, сприяти збереженню та розвитку рекреації» стратегічної цілі С.3. «Безпека довкілля та життєдіяльності» передбачають модернізацію житлового фонду та інженерної інфраструктури громади, забезпечення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру тощо. В межах виконання цих завдань здійснюватиметься модернізація мережі водовідведення, очисних споруд, проводитиметься просвітницька робота серед населення для запобігання зростанню скиду стічних вод у ґрунт, а відтак – їх потрапляння в поверхневі води.

Слід зазначити, що селищна рада реалізує і продовжуватиме реалізувати заходи, скеровані на запобігання забрудненню водних ресурсів.

Стратегія та План заходів не передбачають започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

3. Відходи. Оперативна ціль С.3. Безпека довкілля та життєдіяльності» Стратегічної цілі С. «Розумний територіальний розвиток» включає завдання, яке забезпечить підвищення ефективності системи управління відходами. В межах цього завдання буде запроваджено системи сортування відходів в населених пунктах громади, проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу необхідності такого сортування, а також активізовано діяльність комунальних підприємств з укладення договорів на вивезення сміття. Підсилити позитивний ефект раціонального поводження з ТПВ повинна передбачена в Стратегії та Плані заходів просвітницька діяльність щодо створення екологічної культури мешканців громади.

Стратегія та План заходів зорієнтовані на продовження розпочатої в попередніх роках роботи з покращення управління відходами в громаді. Зокрема для покращення системи поводження з ТПВ на території громади щороку реалізується «Програма поводження з твердими побутовими відходами на території Чорнухинської об'єднаної територіальної громади» на відповідний рік.

На території Чорнухинської територіальної громади відсутні полігони ТПВ, паспортизовані сміттєзвалища, потужності з сортування та переробки вторинної сировини.

За Субрегіональною стратегією поводження з ТПВ для Полтавської області Чорнухинська громада належить до Північно-Західного (Пирятинського) округу, на території якого збудовано, але не введено в експлуатацію утилізаційні потужності.

Вивезення ТПВ з частини населених пунктів Чорнухинської селищної ради (селище Чорнухи, с. Кізлівка, с. Ковалі, с. Харсіки) здійснює комунальне підприємство «Чорнухи комунгосп», з яким частина населення громади (50,5%) уклала договори про надання відповідних послуг. Безоплатно для населення (за бюджетний кошт) здійснюється вивезення ТПВ від населення Постав-Муківського старостинського округу.

Населені пункти, приєднані до Чорнухинської громади лише у 2020 році (Богодарівський, Луговиківський, Хейлівщинський старостинські округи) не обладнані майданчиками для роздільного збору ТПВ. На більшості території громади ТПВ централізовано не вивозяться. Специфічних збитків від забруднення зазнають околиці віддалених населених пунктів, у тому числі на території природоохоронних зон.

Сортування, вивезення та реалізацію сировини, придатну до рециклінгу, на території громади здійснює фізична особа-підприємець.

Протягом 2020 – 2021 років Чорнухинська селищна рада скористалась послугами обласного Екобуса[11] та за рахунок коштів екологічного фонду та співфінансування з обласного бюджету з території громади вивезено для утилізації частину небезпечних відходів - 139,7 кг відпрацьованих батарейок, 15 ртутних термометрів, 1574 люмінісцентних ламп.

[11] https://ecoaction.org.ua/brudna-voda-u-gromadah-mif-chy-realnist.html

За Субрегіональною стратегією поводження з ТПВ для Полтавської області Чорнухинська громада належить до Північно-Західного (Пирятинського) округу. Рішеннями 8 сесії восьмого скликання під час дії воєнного стану від 03.11.2022 № 358 та № 359 схвалено проєкт договору про співробітництво між Гребінківською, Новооржицькою, Пирятинською та Чорнухинською громадами у формі утворення спільного комунального підприємства «Екосервіс-2022» та затверджено його статут.

Перший етап роботи КП «Екосервіс-2022» - роздільний збір та вивезення, сортування твердого сухого сміття, наступні етапи - поступове запровадження збору, сортування, переробки та утилізації всіх видів сміття. У перспективному результаті планується ліквідація усіх сміттєзвалищ на території громади. Оформлення правовстановлюючих та розробка проєкт них документів на місця видалення відходів та будівництво полігонів для відходів на території громади не доцільне.

Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню стану навколишнього природного середовища через створення ефективної системи поводження з ТПВ.

4. Непридатні та забороненими до використання пестициди та отрутохімікати.

На території громади залишаються не утилізованими близько 4-ти тон старих пестицидів (с. Гільці - 0,4 т (законсервовані), с. Харсіки - близько 1,5 т – (безхазяйні), с. Вороньки - близько 2 т (безхазяйні), смт Чорнухи - близько 2 т (безхазяйні).

До переліку природоохоронних заходів, які фінансуються за рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища Полтавської області у 2021 році був включений захід в сумі 6065,5 тис. грн на проведення робіт із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР) у Полтавській області. Орієнтовно станом на 01.01.2023 р. на території громади залишилось 4,1 т непридатних ХЗЗР.

Таблиця 17. Стан зберігання заборонених і непридатних до використання пестицидів та їх знешкодження, станом на 01.01.2023 рок

Назва адміністративно територіальної одиниці (область, громада)	Кількість, т	Кількість складів, од.	Стан складських приміщень, (од.)		
			Добрий	Задовільний	Незадовільний
Чорнухинська селищна рада Лубенського району	4,1	4	-	-	4
Полтавська область	60,65	9	1	2	6

Роботи по утилізації отрутонебезпечних відходів внесені в План дій по реалізації Стратегії розвитку Полтавської області 2021-2027 р.

Проте їх утилізація була відтермінована внаслідок початку широкомасштабної війни.

5. Земельні ресурси. Завдання В.2.1. «Створити умови для економічної активності населення, суб'єктів малого та мікро- підприємництва у пріоритетних та соціально важливих напрямках» та В.2.2. «Сприяти розвитку виробництва та підвищенню доданої вартості у аграрній, переробній та супутніх сферах» .стратегічної цілі В. «Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади» визначають підтримку інфраструктури переробки с/г продукції, а також їх збуту, розвиток фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів (в т. ч. через залучення міжнародних експертів), сприяння розвитку підприємницьких навичок в мешканців та мешканок громади. Відтак це сприятиме збільшенню ефективності землекористування, більш ощадному та раціональному використанню сільськогосподарських угідь громади.

6. Біорізноманіття. У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття та рекреаційні зони. Водночас реалізація завдань С.3.1. «Вдосконалити систему екологічної безпеки та поводження з ТПВ» та С.3.2. «Посилити ефективність використання лісових та водних ресурсів, сприяти збереженню та розвитку рекреації» Стратегічної цілі 3 «Розумний територіальний розвиток» передбачає формування екологічної свідомості у мешканців громади. Завдання Стратегії С.1.2. «Забезпечити стабільність надання якісних комунальних послуг та благоустрою населених пунктів» оперативна ціль 2.1. «С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів»

передбачають благоустрій території громади, яких з-поміж іншого включає ліквідацію аварійних, фаутних дерев та сухостою, крокування та обрізку дерев, закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників, недопущення поширення борщівника Сосновського на території населених пунктів громади та за їх межами, викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування тощо.

Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню стану навколишнього середовища та матиме позитивний вплив на збереження біорізноманіття.

7. Рекреаційні зони та культурна спадщина. Оперативна ціль В.2. «Зайнятість населення, розвиток підприємництва та створення доданої вартості» стратегічної цілі В. «Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади» передбачає популяризацію громади, як інвестиційно привабливої території. Це може спричинити зростання антропогенного навантаження території громади від зростання підприємницьких структур. Водночас завдання В.1.1. «Забезпечити планування просторового розвитку території громади» стратегічної цілі В. «Розвиток економічного потенціалу та інституційної спроможності громади» передбачає оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів та розробку комплексного плану просторового розвитку території громади, які передбачатимуть чітку територіальну організацію громади.

Наполегливе виконання завдань А.3.3. «Забезпечити збереження та популяризацію історико-культурної спадщини громади» та С.3.2. «Посилити ефективність використання лісових та водних ресурсів, сприяти збереженню та розвитку рекреації» позитивно впливатиме на формування рекреаційних зон, культурної та природної спадщини громади.

8. Населення та інфраструктура. Стратегія не передбачає появи нових ризиків для здоров'я населення громади. Всі цілі та завдання Стратегії спрямовані на покращення умов життєдіяльності мешканців та гостей громади. Зокрема, на покращення здоров'я населення зорієнтована оперативна ціль А.1. «Здорове та захищене населення», яка передбачає модернізацію закладів охорони здоров'я та підвищення якості надання медичних послуг, а також оперативна ціль С.1.Комплексний розвиток інфраструктури населених пунктів», в межах якої відбуватиметься покращення дорожньо-транспортної та інженерної інфраструктури.

Для забезпечення надання якісної медичної допомоги на вторинному рівні всім верствам населення за рахунок розвитку існуючих медичних послуг рішеннями сесій Чорнухинської селищної ради щорічно затверджуються Програми фінансової підтримки комунального підприємства «Чорнухинська центральна лікарня Чорнухинської селищної ради» на наступний рік.

У 2023 році між КП «Чорнухинський ЦПМД» та Національною службою здоров'я України (НСЗУ) було укладено договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій (пакет «Первинна медична допомога», пакет «Вакцинація від COVID-19», пакет «Забезпечення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом організації надання медичної допомоги із залученням лікарів-інтернів»), що дає можливість підприємству отримувати кошти від НСЗУ згідно укладених декларацій, а пацієнтам – отримати безкоштовну медичну допомогу.

9. Екологічне управління та моніторинг. Стратегія та План заходів не передбачають послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Водночас у Стратегії закладено заходи з покращення системи управління відходами та енергомодернізації комунальних будівель (зокрема впровадження енергоефективних заходів в закладах освіти, в т. ч. з використанням альтернативних джерел енергії).

Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів спричинить до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі собою будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля – відсутня.

Відтак, реалізація Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація усіх оперативних цілей Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в територіальній громаді.

6. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії

Реалізація Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища. Проте під час виконання запланованих заходів та проєктів можливе виникнення деяких негативних наслідків у вигляді короткочасного впливу.

На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

1. **Атмосферне повітря**. Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу, в т. ч. автомобільним транспортом, доцільно:
   - створити території зелених насаджень обабіч автошляхів;
   - стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях (в першу чергу, комунальних закладів);
   - розробляти та впроваджувати інноваційні проєкти з використання альтернативних джерел енергії.
2. **Водні ресурси**. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води потрібно:
   - здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
   - здійснити ремонт/модернізацію очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;
   - здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронних зон;
   - здійснити захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу, формування зон санітарної охорони навколо джерел водопостачання;
   - провадити регулярне очищення водних об'єктів.
3. **Земельні ресурси**. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:
   - провадити будівництво, реконструкцію та ремонти автомобільних доріг сполучення виключно за умови комплексного обґрунтування екологічних і соціальних переваг обраного варіанту будівництва;
   - здійснити рекультивацію земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
   - провести інженерно-технічні, агролісомеліоративні та ґрунтозахисні заходи;
   - створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;
   - запровадити громадський контроль за станом довкілля у громаді (наприклад, через платформу електронної демократії e-dem.ua);
   - запровадити заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів;
   - здійснювати ліквідацію аварійних, фаутних дерев та сухостою, крокування та обрізки дерев;
   - провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивки клумб, квітників тощо в громадських місцях;
   - здійснити очистку території громади від борщівника Сосновського;
   - своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування;
   - розробити комплексний план просторового розвитку території громади.
4. **Управління відходами**. Для запобіганню забруднення території громади ТВП, в т. ч. появі несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

– регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ на території громади та своєчасно їх ліквідовувати;

– запроваджувати систему роздільного сортування сміття (встановити окремі контейнери для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів) в населених пунктах громади;

– вдосконалити систему збирання та вивезення сміття (графіки вивезення) на усій території громади;

– активізувати роботукомунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ;

– посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;

– створити сприятливі умови для розвитку бізнесу у сфері управління відходами;

– сприяти роботі кластерів з перероблення промислових та твердих побутових відходів, в т. ч. через угоди міжмуніципального співробітництва у галузі перероблення відходів.

5. **Біорізноманіття**. Для збереження рослинного і тваринного світу громади доцільно:

– розробити проєкти землеустрою з організації та встановлення в натурі меж територій природно-заповідного фонду, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;

– підвищити кваліфікацію і розвиток професійних компетенцій представників організацій громадянського суспільства у сфері охорони довкілля;

– розробити, розширити і впровадити нові форми залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевої політики, у тому числі екологічної;

– залучити представників бізнесу до реалізації місцевих екологічних програм, проєктів;

– здійснити спеціальні природоохоронні заходищодо збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на територіях та об'єктах природно заповідного фонду.

6. **Кліматичні питання**. Для зниження впливу зміни клімату на довкілля громади доцільно:

– проводити моніторинг рекреаційних навантажень на ландшафти;

– налагодити співпрацю громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку та вирішенням екологічних проблем;

– сприяти зменшенню викидів парникових газів за рахунок енергозбереження, раціоналізації структури енергозбереження, зниження непродуктивних втрат енергоресурсів, впровадження нових малоресурсоємних технологій, а також збільшення площі лісів;

– сприяти впровадженню біоенергетичних технологій в громаді.

7. **Здоров'я населення**. Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно:

– вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров'я в громаді;

– покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади;

– проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я;

– здійснити заходи для зменшення шуму (заборона робіт у районах житлової забудови в нічний час та дотримання вимог «сезону тиші»).

Переважна більшість рекомендацій Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та План заходів були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії. На всіх етапах реалізації Стратегії та Плану заходів заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі згідно з вимогами Водного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України» та інших.

6. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

Стратегія розвитку Чорнухинської СТГ розроблена на довгостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії вказує на те, що її реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Під час підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегії може бути розглянутий і інший сценарій розвитку: гіпотетичний «нульовий», за яким Стратегія не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Гіпотетичний сценарій пов'язаний із збереженням поточного стану громади. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники розвитку будуть залишатись малорухомими. А це стримує процеси збалансованого (сталого) розвитку громади. Реалізація гіпотетичного сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, перешкоджаючих набуттю комфортних умов життя та добробуту населення.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток Чорнухинської СТГ є ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах її території.

Натомість, у Стратегії розглянуто два сценарії можливого розвитку громади, які є описом послідовності подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку територіальної громади, що ґрунтується на песимістичних та стримано-оптимістичних припущеннях розвитку.

Песимістичний сценарій розвитку територій формується за комплексу припущень, що тривалий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни (до 2025 року) / її переходу в заморожений стан, що не дозволяє сформувати стимули для розвитку країни, регіону, громади. Відтак громада рухається по інерції, суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку громади.

Як вплине хід песимістичного сценарію на довкілля та стан здоров'я населення громади:

– війна з росією триває, здійснюються перманентні бомбардування українських міст тощо.

– до 2027 року кількість населення громади поступово скорочується. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршуватимуть міграція населення за кордон, зокрема молодь залишає громаду в пошуках кращої життєвої перспективи;

– глобальні зміни клімату призводять до щораз частіших паводків та зсувів ґрунту і гірських порід з більшою руйнівною силою, загострюючи екологічні проблеми, зокрема забруднення стану водних ресурсів;

– проблеми поводження з відходами не вирішуються, що спричиняє до погіршення екологічної ситуації на території громади;

– ситуація щодо водозабезпечення не задовольняє потреби населення, що негативно впливає на привабливість громади для подальшого життя населення;

– внаслідок постійних аварій системи водопостачання та водовідведення та недостатньої очистки водойм збільшується обсяг забруднення поверхневих вод;

– відбувається поступове зниження родючості ґрунтів;

– продовжується нелегальна та неконтрольована вирубка лісів, що посилює руйнацію ґрунтів, атмосферного та шумового забруднення;

– погіршується стан здоров'я населення.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку громади базується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни не пізніше 2024 року.

Як вплине хід сценарію сценарій сталого на довкілля та стан здоров'я населення:

– до 2027 року чисельність населення в громаді поступово стабілізується, спостерігається припинення його «старіння». Інтенсивність міграційних процесів зменшується, молодь отримує ширший вибір пропозицій щодо працевлаштування та рідше покидає громаду в пошуках кращої життєвої перспективи;

– на території громади створено привабливі інвестиційні умови для виробничих МСП, в тому числі високотехнологічних, а також підприємств сфери послуг;

– у сільських територіях налагоджено виробництво і переробка сільськогосподарської продукції. Формуються місцеві продуктові бренди. Місцева продукція популяризується на фестивалях і святкуваннях, які стають відомими у регіоні і приваблюють щораз більше учасників;

– розроблено і затверджено комплексний план просторового розвитку території громади;

– покращено стан зелених насаджень, водойм та ґрунтів;

– проведено модернізацію мереж водопостачання та водовідведення, осучаснено очисні споруди;

– підвищено екологічну культуру мешканців;

– запроваджено систему роздільного сортування сміття у всіх населених пунктах громади, 80% усіх домогосподарств громади уклали договори про централізований збір і вивезення сміття;

– частина комунальних закладів забезпечується енергією з відновлювальних джерел;

– стан здоров'я населення покращився.

В основі Стратегії та Плану заходів закладено стримано-оптимістичний сценарій розвитку. Стратегія поряд з економічними та соціальними цілями містить ціль «Збереження довкілля», яка передбачає досягнення високих екологічних стандартів через формування екологічної свідомості у місцевих мешканців, забезпечення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований розвиток і тому не потребує альтернативних цілей та пріоритетів, а також альтернативних варіантів розвитку.

В інтересах ефективного та сталого розвитку громади та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Стратегії та Плану заходів.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у т. ч. ускладнення. Зміст звіту про СЕО визначався змістом та характером пропозицій, сформованих у ході розроблення Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання. З огляду на стратегічний характер такого виду документа державного планування, ключове значення у виконанні СЕО проєкту такого документу мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування. Відповідність пропозицій проєкту загальним цілям охорони довкілля та забезпечення безпечного для здоров'я населення середовища існування дозволило встановити застосування цільового аналізу при проведенні СЕО.

Також проведено аналіз та оцінку ймовірних наслідків виконання цілей, як на окремі компоненти довкілля (ґрунти, поверхневі та підземні водні ресурси, атмосферне повітря, рослинний і тваринний світ), так і на комплексні умови території – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила оцінити як сукупний (кумулятивний), так і накладений (синергічний) вплив минулих, поточних та проєктних чинників.

Для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначені майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, та метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

– збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;

– визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;

– проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на національному та регіональному рівні.

Зокрема, призупинено збір кількості працевлаштованих та обсягів реалізованої продукції у розрізі підприємств, що надалі унеможливлює їх узагальнення за галузями економіки у розрізі районів. Значно скоротилися показники забезпечення соціальною інфраструктурою.

Особливе значення для аналізу та моделювання просторового розвитку відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив'язкою. Більшість таких даних є застарілими та зберігаються у паперовому форматі, що унеможливлює їх застосування для виконання поточного аналізу та прогнозування розвитку громади. Це стосується як інформації щодо природних умов та ресурсів, розвитку небезпечних природних процесів, так і структури землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони та округи санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони тощо).

Таким чином, скорочений обсяг статистичних показників та невпорядкованість і застарілість геопросторових даних значно обмежили можливість аналізу просторового розвитку регіону, і відповідно – звузили можливості стратегічного моделювання їх просторового розвитку.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, зокрема для визначення цілей і заходів запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків їх виконання, використовувався метод SMART. Він дозволив:

– конкретизувати заходи, які слід здійснити для запобігання появі негативних наслідків для довкілля (в розрізі основних компонентів: атмосферне повітря, вода, ґрунти, біорізноманіття, клімат) та здоров'я населення;

– визначити їх вимірність шляхом встановлення індикаторів моніторингу впливу на довкілля громади;

– визначити відповідальних виконавців серед працівників органу місцевого самоврядування (зокрема за конкретними проєктами та заходами програм, які включені до Плану реалізації Стратегії);

– обрати реалістичні заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів з огляду на наявність в громаді необхідних ресурсів (в т. ч. людських та фінансових), часу та компетенцій;

– визначити часові рамки/перспективи реалізації обраних заходів.

В процесі здійснення СЕО виникало ряд ускладнень, які неможливо усунути на території громади. Головним чином, це зумовлено відсутністю статистичних даних у сфері довкілля в розрізі громади.

7. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272. Наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 21.12.2022 №265 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Відповідно до вказаного документу моніторинг проводиться з метою відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до стратегічних, оперативних цілей та завдань, визначених у Стратегії.

Відповідно до пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, для забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля визначено:

1. **Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання**. Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я під час реалізації документа державного планування буде здійснюватися структурним підрозділом Чорнухинської селищної ради, яка визначатиме періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Для проведення моніторингу буде здійснено низку заходів:

– збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників, зокрема порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів);

– порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів).

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

– виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

– запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;

– виявлення непередбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Оскільки Стратегія та План заходів є документом державного планування з обмеженим терміном дії, пропонується здійснювати моніторинг його виконання, обмежившись періодом року прийняття Стратегії та Плану заходів до кінця строку його дії (2027 рік).

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку Стратегії та Плану заходів, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання завдань Стратегії та Плану заходів. Водночас вплив на довкілля проєктів

та заходів місцевих програм розвитку, які увійшли до Плану заходів і скеровані на досягнення цілей Стратегії, і виконання яких передбачає проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», будуть моніторитися окремо під час їх реалізації та після їх завершення.

2. **Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення**. Орієнтований (невичерпний) перелік показників (індикаторів) для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, в розрізі компонентів довкілля наведено в таблиці 15.

Таблиця 18. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Компоненти довкілля	Індикатори	Одиниця вимірювання	Цільові значення у 2027 р.
Атмосферне повітря	- площа облаштованих для відпочинку та проведення дозвілля громадських просторів (парків, алей тощо);	га	5,2
	- кількість комунальних закладів, в яких підвищено енергоефективність	одиниць	5
	- протяжність відремонтованих відповідно до технічних вимог комунальних доріг	км	26
	- протяжність велодоріжок на території громади	км	3
Водні ресурси	- обсяг скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти	млн м^3	0,08
	- площа очищених прибережних смуг річок та водойм	га	8
	- протяжність відремонтованої/модернізованої мережі водовідведення	км	10,5
	- кількість абонентів мережі централізованого водопостачання	одиниць	50
	- кількість абонентів мережі водовідведення	одиниць	2 850
	- рівень задоволення мешканців місцевими водоймами	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	4,5
Земельні ресурси	- кількість лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг	одиниць	1
	- питома вага площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території громади	%	23,5
	- частка площі деградованих земель у загальній території громади	%	-
Території з природо-охоронним статусом, об'єкти Смарагдової мережі	- кількість об'єктів ПЗФ на території громади	одиниць	4
	- наявність комплексного плану просторового розвитку	+/-	+
Рекреаційні зони та культурна спадщина	- рівень задоволеності мешканців громади та гостей впорядкованістю, чистотою рекреаційних зон	(бали від 1 (мін) до 5 (макс));	4,5
	- кількість заходів з ліквідації аварійних, фаутних дерев та сухостою, крокування та обрізки дерев	одиниць	350
Відходи	- кількість домогосподарств, що уклали договори про вивезення та утилізації ТВП	одиниць	10 000
	- обсяг утворення ТПВ на одного мешканця в рік	кг	14,3

	- відсоток мешканців громади, які компостують (а не спалюють) зелену масу	%	60 %
	- відсоток ліквідованих стихійних сміттєзвалищ від загальної кількості таких сміттєзвалищ	одиниць	5
	- кількість встановлених контейнерів для сортування сміття	одиниць	170
Клімат	- середньорічна температура	°С	+8,0°С
	- річна кількість опадів	мм	560
	- відносна вологість	%	78
Здоров'я населення	- кількість населення громади	осіб	11000
	- кількість оновленого/придбаного обладнання для закладів охорони здоров'я у громаді	одиниць	5
	- відсоток мешканців громади, які подали декларації про вибір лікаря	%	90
Екологічне управління	- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища в рік	тис. грн	500
	- чисельність дітей та молоді, долучених до освітніх заходів з підвищення еко-свідомості	осіб	10000
	- рівень екологічної культури мешканців громади	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	4

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії та Плану заходів.

Вплив реалізації Стратегії та Плану заходів на зміну клімату здійснюватиметься на підставі проведення аналізу індикаторів, використання яких дає змогу орієнтовно визначити очікувані наслідки від кліматичних змін, зокрема вразливості території до теплового навантаження та стихійних гідрометеорологічних явищ, та дозволять розробити заходи по адаптації до змін клімату в Стратегії розвитку Чорнухинської СТГ в наступному плановому періоді.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

3. **Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення**. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії вказує на те, що її реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, здоров'я населення, збереження об'єктів природно заповідного фонду, Смарагдової мережі, а також об'єктів культурної спадщини.

Водночас під час виконання документа державного планування в результаті моніторингу реалізації цілей передбачених в ньому цілей можуть бути виявлені впливи на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення. У такому разі перелік індикаторів для моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, буде доповнено відповідними індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

4. **Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати**. Під час реалізації Стратегії та Плану заходів будуть відстежуватись екологічні загрози для довкілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Плані заходів проєктів та

заходів місцевих програм розвитку, скерованих на досягнення стратегічних цілей та бачення Стратегії. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування).

5. **Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями**. Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Відтак вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

– порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;

– отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);

– перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;

– відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно передбачають здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, ОМС вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобіганню подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження Стратегії та Плану заходів розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджену Стратегію та План заходів, рішення про їх затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

8. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення сусідніх держав.

9. Резюме інформації нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію

1. Стратегія розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2024-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року покликана забезпечити розвиток Чорнухинської СТГ як безпечну та комфортну територію для проживання та ведення бізнесу, фінансово стійку громаду з високими амбіціями соціально- економічного розвитку, край освічених, здорових, активних молодих людей, диверсифікованої переробної промисловості, якісних доріг. Для забезпечення такого поступу Стратегія базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу, зокрема туристичного, та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема через підвищення екологічної свідомості мешканців громади, ефективності системи управління відходами тощо.
2. Цілі та завдання Стратегії загалом спрямовані на зменшення впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональним екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. №1363-р., а також з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року та Стратегією розвитку Полтавської області на період до 2027 року.
3. Кліматичні умови (зокрема, м'яка малосніжна зима і тепле літо) Чорнухинської СТГ у цілому сприятливі для господарського освоєння території.

Значні площі земель с/г призначення (понад 76% усіх земель громади) є потужним ресурсом для розвитку сільськогосподарського виробництва. А чималі запаси лісових ресурсів громади (понад 17% території громади) є значним потенціалом для розвитку підприємств лісогосподарського призначення. Водночас для мешканців громади ліси є ресурсом заготівлі ягід, лікарської сировини, грибів для власного споживання та для продажу на ринках.

На території громади переважають різновиди дерново-підзолистих ґрунтів. Вони характеризуються середньою родючістю (їх родючість перебуває в діапазоні 59-66 балів зі 100). Ґрунти громади сприятливі для вирощування гречки, коренеплодів, вівса, жита, проса та інших адаптованих до підвищеної кислотності середовища агрокультур.

Запаси поверхневих вод достатні для їх використання на різні потреби (споживання, технічного використання, розвитку рибальства, рекреації). На території громади налічується 6 річок/струмків, 49 ставків, а також джерело мінеральних вод.

Корисні копалини Чорнухинської СТГ представлені піском, родовищами нафти та газу, торфом.

На території громади є 8 об'єктів природно-заповідного фонду. Переважаючими рослинними породами у лісах Чорнухинської СТГ є сосна звичайна, дуб звичайний, граб звичайний, береза повисла, вільха чорна. У лісах трапляються рослини та тварини, занесені до Червоної книги України.

4. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. Загальний екологічний стан громади оцінюється як задовільний та помірно сприятливий для проживання населення. У громаді немає великих підприємств-забруднювачів навколишнього природного середовища. А пестицидне навантаження на ґрунти перебуває на рівні нижче середнього загальноукраїнського діапазону і оцінюється як умовно допустиме. Водночас висока зношеність інженерної інфраструктури громади, зокрема мережі водопостачання і водовідведення, значна амортизація очисних споруд, низький рівень енергоефективності комунальних закладів, енергетична ресурсозатратність бюджетних установ, слабка розвиненість системи сортування побутових відходів тощо в комплексі створюють екологічні загрози для громади.
5. Серед головних екологічних проблем Чорнухинської СТГ можна виділити наступні: забруднення атмосферного повітря та ґрунтів шкідливими викидами, які спричиняють транспортні засоби, особливо в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом (регіональна автомобільна дорога державного значення

(Р- 60); територіальні автомобільні дороги регіонального та місцевого значення; забруднення поверхневих вод через скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод в прилеглих місцях будинків садибної забудови; фізичний і моральний знос очисних споруд; несанкціоновані вирубки лісу тощо.

6. Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу, в т. ч. автомобільним транспортом, доцільно: створити території зелених насаджень обабіч автошляхів; стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях (в першу чергу, комунальних закладів).

Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води потрібно: здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення; здійснити ремонт/модернізацію очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій; здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронних зон; здійснити захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу, формування зон санітарної охорони навколо джерел водопостачання.

Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід: провадити будівництво, реконструкцію та ремонти автомобільних доріг сполучення виключно за умови комплексного обґрунтування екологічних і соціальних переваг обраного варіанту будівництва; провести інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи; запровадити громадський контроль за станом довкілля у громаді (наприклад, через платформу електронної демократії e-dem.ua); провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивки клумб, квітників тощо в громадських місцях; розробити комплексний план просторового розвитку території громади.

Для запобіганню забруднення території громади ТВП, в т. ч. появі несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно: регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ на території громади та своєчасно їх ліквідовувати; запроваджувати систему роздільного сортування сміття (встановити окремі контейнери для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів) в населених пунктах громади; активізувати роботу комунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ.

Для збереження рослинного і тваринного світу громади доцільно: підвищити кваліфікацію і розвиток професійних компетенцій представників організацій громадянського суспільства у сфері охорони довкілля; розробити, розширити і впровадити нові форми залучення громадськості до процесу формування і реалізації місцевої політики, у тому числі екологічної; здійснити спеціальні природоохоронні заходи щодо збереження біотичного і ландшафтного різноманіття на територіях та об’єктах природно заповідного фонду.

Для зниження впливу зміни клімату на довкілля громади доцільно: проводити моніторинг рекреаційних навантажень на ландшафти; налагодити співпрацю громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку та вирішенням екологічних проблем; сприяти зменшенню викидів парникових газів за рахунок енергозбереження, раціоналізації структури енергозбереження, зниження непродуктивних втрат енергоресурсів, впровадження нових малоресурсоємних технологій, а також збільшення площі лісів.

Для запобігання погіршенню здоров’я населення громади необхідно: вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров’я в громаді; покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров’я громади; проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров’я.

7. Реалізація Стратегії та Плану заходів не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді.

8. Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів спричинить до появи негативних впливів на довкілля або здоров’я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивний вплив на довкілля – відсутня.

9. Під час реалізації Стратегії та Плану заходів передбачено здійснення моніторингу ефективності її впровадження за допомогою екологічних індикаторів. Це є важливою складовою контролю впливу реалізації Стратегії та Плану заходів на довкілля та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади з врахуванням екологічних норм. Доцільно

передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку у майбутньому.

10. Транскордонні наслідки виконання Стратегії та Плану заходів відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів на 2024- 2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Чорнухинської селищної територіальної громади на період до 2027 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії та Плану заходів, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Селищний Голова,
Голова робочої групи з розробки
Стратегії розвитку Чорнухинської
територіальної громади
на період до 2027 року Олександр ВАСИЛЕНКО

Начальник відділу економічного розвитку
та інвестицій виконавчого комітету
Чорнухинської селищної ради Олена ПЕНЦКО